

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

Vznik a následný vývoj zámeckého parku v Lázních Kynžvart

Bakalářská práce

Barbora Pavelková

Zahradní a krajinářská architektura

Jan Hendrych, ASLA

© 2022 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vznik a následný vývoj zámeckého parku v Lázních Kynžvart" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Janu Hendrychovi, ASLA za vedení práce a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala Ing. Ondřeji Cinkovi za poskytnutí historických map, materiálů a důležitých informací ohledně zámku Kynžvart a přilehlého parku a Ing. Yulianě Kostyunicheva za pomoc, cenné rady a vstřícný přístup. V neposlední řadě děkuji své rodině a přátelům za trpělivost, za pomoc, podporu a poskytnuté zázemí.

Vznik a následný vývoj zámeckého parku v Lázních Kynžvart

Souhrn

Bakalářská práce byla zpracována na téma vzniku a následného vývoje zámeckého parku v Lázních Kynžvart. Zabývá se obecnými informacemi o zámku Kynžvart a k němu přilehlému krajinářskému parku. Uvádí význam v rámci Evropy a zmiňuje důležitá ocenění, které zámek a park získali pro svůj unikátní formát v oblasti krajinářské architektury. Seznamuje s historickým vývojem týkající se vzhledu a kompozice zámeckého parku Kynžvart od doby jeho vzniku po současnost. Zmiňuje hrad Kynžvart nacházející se na svazích Slavkovského lesa v obci Lázně Kynžvart, který je označován za předchůdce samotného zámku. Zabývá se událostmi, které vedly ke vzniku zámku a k němu přilehlému parku v dobách baroka, jeho proměnami v různých historických dobách, kterými si zámek prošel v 19. a 20. století. Uvádí důležité osobnosti, které měli podíl na provedených úpravách a rozšířeních parkové plochy. Pojednává také o vysazení důležitých taxonů dřevin v minulosti a o přetrvání některých až do současnosti. Dále se zabývá současným stavem s ohledem na kompozici, dřeviny v parku a zmapování významných architektonických a přírodních prvků, které se zde nacházejí. Informuje o důležitých průhledech, které hrají v parku důležitou roli. U architektonických a přírodních prvků se zabývá jejich umístěním v parku, významem a důvodem jejich vzniku. Zmiňuje také, v jakém stavu se tyto prvky v dnešní době nacházejí. Je zde uveden také vliv vystavění golfových hřišť v areálu parku a zkoumá jejich vhodnost v tomto prostředí. Vlastní projekt byl vytvořen na základě poznatků z teoretické části. Projekt vytváří turistické trasy parkem, které doplňuje o nově vzniklý mobiliář v podobě dřevěných informačních tabulí. Současně jsou vytvořeny nové cesty a trvalkový záhon u budovy zámku. Návrh prostoru části parku u Mlýnského rybníka je pak navržen tak, aby materiály a způsob jejich použití nebyly v rozporu s historickou hodnotou parku. Užité materiály jsou inspirované prvky, které se v zahradě již nacházejí, nebo se zde nacházely. Na prostoru břehu Mlýnského rybníka byl vytvořen návrh na vybudování nové cestní sítě, mobiliáře a založení výsadby. Cestní síť je navržena dle předlohy z historických map. Nově vytvořenými prvky mobiliáře jsou kamenné lavičky a molo. Výsadba je inspirována historickou fotografií. Celý projekt má za cíl znovu propojit okružní cestu kolem parku a tím ucelit celkovou kompozici.

Klíčová slova: krajinářská architektura; zámecký park; zámek Kynžvart

Origins and consequent evolution of the Kynzvalt chateau park

Summary

The bachelors thesis was prepared on the topic of the origin and subsequent development of the castle park in Lázne Kynzvalt. It deals with general information about Kynžvart Castle and the adjacent landscape park. It mentions the importance within Europe and mentions the important awards that the chateau and the park have received for their unique format in the field of landscape architecture. It acquaints with the historical development of the appearance and composition of the Kynžvart chateau park from the time of its creation to the present. It mentions Kynžvart Castle located on the slopes of the Slavkov Forest in the village of Lázně Kynžvart, which is described as the predecessor of the castle itself. It deals with the events that led to the creation of the castle and the adjacent park in the Baroque period, its changes encompass durastic revision in its historical era, which the castle went through in the 19th and 20th centuries. It lists important personalities who contributed to the modifications and extensions of the park area. It also discusses the planting of important tree taxa in the past and the survival of some to the present. It deals with the current state with regard to the composition, inventory of woody plants and mapping of important architectural and natural elements that are located here. It informs about important vistas that play an important role in the park. For architectural and natural elements, it deals with their location in the park, the significance and reason for their creation. It also mentions the state of these elements today. It also presents the impact of the exposure of golf courses in the park and examines their suitability in this environment. The project itself was created on the basis of knowledge from the theoretical part. The project creates tourist routes through the park, which complements with newly created furniture in the form of wooden information boards. At the same time, new roads and a perennial flowerbed are created near the castle building. The design of the area of the park near Mlýnský rybník is then designed so that the materials and the way they are used do not conflict with the historical value of the park. The materials used are inspired by elements that are already in the garden or have been there before. On the bank of Mlýnský rybník, a project was made for the construction of a new road network, the furniture and establishing plantings. The road network is designed according to a model from historical maps. Newly created elements of furniture are stone benches and a pier. The planting is inspired by historical photography. The whole project aims to reconnect the roundabout around the park and thus consolidate the overall composition.

Keywords: landscape architecture; Chateau park; Kynžvart Castle

OBSAH

1. Úvod.....	1
2. Cíl práce.....	2
3. Literární rešerše.....	3
3.1. Město Lázně Kynžvart a okolí.....	4
3.2. Ochrana kulturní krajiny a legislativa.....	4
3.3. Vznik.....	6
3.3.1. Hrad Kynžvart.....	6
3.3.2. Zámecký park.....	6
3.4. Historický vývoj.....	7
3.4.1. Baroko, empír a klasicismus.....	7
3.4.2. Johann Riedl a přírodně krajinářský park.....	7
3.4.3. Druhá polovina 19. století.....	9
3.4.4. 20. století.....	9
3.5. Současnost.....	10
3.5.1. Kompozice parku.....	10
3.5.2. Dřeviny v parku.....	11
3.5.3. Zmapování architektonických a přírodních prvků.....	12
3.5.4. Golfové hřiště v areálu parku.....	15
3.5.5. Kácení dřevin v zámeckém parku.....	15
4. Zhodnocení podkladových údajů.....	17
4.1. Prostorová analýza.....	18
4.2. Přírodní podmínky.....	21
4.2.1. Fauna a flora.....	21
4.2.2. Geologie.....	21

4.3. Územní plán.....	22
4.4. Historické poměry.....	23
4.5. Současný stav řešených území.....	26
4.5.1. Okolí Mlýnského rybníka.....	26
4.5.2. Výsadba u zámecké budovy.....	26
4.5.3. Cesta na hlavní průhledové ose.....	27
5. Projektová část.....	29
5.1. Koncept řešení.....	30
5.2. Inspirace návrhu.....	34
5.3. Návrh.....	35
5.3.1. Mlýnský rybník.....	35
5.3.2. Výsadba u zámecké budovy.....	36
5.3.3. Cesta na hlavní průhledové ose.....	37
5.4. Řezopohledy.....	38
5.5. Vizualizace.....	40
5.6. Průvodní zpráva.....	44
5.7. Osazovací plány.....	49
5.8. Finanční rozvaha.....	56
6. Diskuze.....	57
7. Závěr.....	58
8. Přehled literatury a použitých zdrojů.....	59
9. Samostatné přílohy.....	62

1. Úvod

Unikátní areál Kynžvartského parku patří mezi jedny z nejceněnějších parků Evropy. Krajinný park není pouze výtvořem architekta dle daných pravidel doby, zároveň oblast vypráví příběh všeho, co za svou dlouhou dobu působení prožil. Je postupně formován a utvářen a odráží různé obrazy minulosti. Formování parku není pouhým výtvořem, který zůstane po dobu let neměnný. Krajina se neustále proměňuje a nikdy nezůstává stejná. To je jedním z důvodů, proč je i Kynžvartský park tak osobitý a jedinečný.

Práce se zabývá zámeckým parkem zámku Kynžvart u obce Lázně Kynžvart v západních Čechách, který bezpochyby patří k významným a ceněným historickým areálům. Práce popisuje jedinečnost a krásu této kulturní památky pro poukázání na důležitost její ochrany a zachování pro další generace.

2. Cíl práce

Cílem práce bylo zmapovat historické události vedoucí ke vzniku zámku Kynžvart spolu se zámeckým parkem a popsat proměny jeho vzhledu a kompozičního uspořádání v jednotlivých historických obdobích až po současný stav parku. Dále byly zmapovány a popsány architektonické a přírodní prvky nacházející se v zámeckém areálu. Dalším cílem bakalářské práce bylo vytvoření návrhu možných úprav cestní sítě, dřevěného mola, mobiliáře a založení výsadby v okolí Mlýnského rybníka a zámecké budovy. Prostudováním literárních pramenů, internetových zdrojů a historických podkladů byly popsány události založení zámku, který nahradil původní sídlo šlechtických rodů. Byl zmíněn také hrad Kynžvart, který je považován za přímého předchůdce zámku a který zde v dřívějších dobách zastával funkci sídla. Byl popsán architektonický vývoj zámku a především jeho nejbližšího okolí od původních barokních zahrad ke zformování krajinářského parku volně přecházejícího do okolní krajiny. V jednotlivých kapitolách byly popsány proměny parku, které vedly ke vzniku zámeckého parku do podoby, jakou známe dnes. V práci byly uvedeny také významné osobnosti, které se podílely na úpravách parku a na rozšiřování jeho plochy. Na základě prozkoumání historických map bylo zjištěno, jaké dřeviny se v parku nacházely dříve a díky literární rešerši a výzkumu autorky bakalářské práce byla provedena dokumentace dřevin nacházejících se v centrální části areálu v současné době. Dále byla prostudována kompozice parku společně se zmapováním důležitých architektonických a přírodních prvků. U architektonických a přírodních prvků bylo uvedeno, kde se nacházejí, jejich význam a také důvod jejich založení. Bylo také uvedeno, v jakém stavu se tyto prvky v současné době nacházejí.

Na základě těchto poznatků byly následně vytvořeny turistické trasy po zámeckém areálu. Tyto byly dále doplněny o mobiliář v podobě informačních tabulí, laviček a výsadeb. Projekt dále vytvořil úpravu okolí Mlýnského rybníka tak, aby rostlinný a jiný zde použitý materiál odpovídal historickému vývoji a požadavkům okolního prostředí zámku Kynžvart. Byla zde vytvořena nová cestní síť inspirovaná historickou mapou, která má propojovat okolní cesty nacházející se v této části. Nově vytvořen byl také mobiliář v podobě kamenných laviček, jejichž vzhled a materiál byly vybrány po vzoru dobových laviček nacházejících se v parku. Dalším prvkem vytvořeným na řešeném území bylo dřevěné molo, které má návštěvníkům umožnit malebný výhled po hlavní kompoziční ose na samotnou budovu zámku. V závěru práce byla vytvořena finanční rozvaha v podobě položkového rozpočtu.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

Město Lázně Kynžvart se nachází v západních Čechách v Karlovarském kraji, spadá pod okres Cheb. Městem s rozšířenou působností je město Mariánské Lázně, které společně s městy Karlovy Vary a Františkovy Lázně tvoří trojúhelník lázeňských měst s výskytem minerálních pramenů (Němec 2005). Zámecké sídlo vzdálené necelé 2 km od města pocházející z 80. let 16. století bylo přestavěno v letech 1681- 1691 Filipem Emerichem Metternich na barokní zámek. Dnešní podoba zámku je dána klasicistní přestavbou, kterou nechal provést Klement Václav Metternich ve 30. letech 20. století stavitelem Pietro Nobilem (Müller 2018). Kolem barokního zámku se rozkládá rozsáhlý anglický park založený vídeňským dvorním zahradníkem Riedlem v době empírové přestavby zámku. Park dotváří množství romantických staveb a mnoho přírodních prvků (Karel et al. 2009). Areál Park o ploše 293 ha, z čehož je 245 ha pod správou zámku, se řadí mezi největší zámecké parky v České republice (Bingel 2022).

3.1. Město Lázně Kynžvart a okolí

Město Lázně Kynžvart je asi 7 km vzdálené od Mariánských Lázní. Rozkládá se na jihozápadním svahu hornatého masívu Slavkovského lesa, dříve nazývaného Císařský, v nadmořské výšce od 630 m n m. do 730 metrů. V 824 m n m. se nachází zřícenina hradu Kynžvart, který byl velmi důležitý pro následnou historii města a vznik zámku Kynžvart (Kunzmann 2008). Po hradu Kašperk se jedná o druhou nejvýše položenou zříceninu královského hradu v Čechách (Babuška & Buchtele 2015). První zmínka o městě, tehdy nazývaném Castel, se datuje k roku 972, kdy bylo společně s okolním územím darováno císařem Otou I. biskupovi Wolfgangovi z Regensburgu. Město vzniklo díky tudy vedoucí obchodní cestě jižně od hradu. Kolem této cesty se usidlovali celníci. Za doby vlády krále Přemysla Otakara I. roku 1214 již město existuje pod názvem Konigeswart (Buchtele 2020). Významným rokem byl rok 1863, kdy nechal Richard Metternich zřídit první pension nedaleko Viktoriina pramenu, čímž dal za vznik základ a příklad na výstavbu lázeňského území.

V okolí Lázní Kynžvart se nachází výjimečná přírodní rezervace Kladské rašeliny. Tato chráněná oblast se nachází přibližně 9 km od Mariánských Lázní a 4,5 km od města Kynžvart (Bussmann & Tröger 2018). Oblast zahrnuje plochu o rozloze téměř 270 ha. Tvoří ji celkem 5 lesních vrchovišť, kterými jsou Tajga, Paterák, Malé rašeliniště, Lysina a Husí les. Tato lokalita je významná nejen z hlediska geologického, ale především pro svou flóru a faunu. Většinu vrchovišť pokrývají blatkové bory pralesovitého charakteru s hlavním dominantním druhem borovicí blatkou (*Pinus rotundata*) a rašelinné a podmáčené smřčiny. V západní části se nacházejí olšové porosty. Podrost tvoří keře vřesovcovitých rostlin jako jsou borůvka bažinná (*Vaccinium uliginosum*), šicha černá (*Empetrum nigrum*), kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*) a klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*), rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*), prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*) nebo vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*). Mechové patro zde tvoří převážně různé druhy rašeliníků (*Sphagnum* sp.).

Vrchoviště Tajga je od roku 2005 prohlášena za bezzásahové území a v okolních částech je hospodaření minimalizováno (AOPK ČR 2022). Celá oblast spadá do chráněné krajinné oblasti Slavkovský les.

3.2. Ochrana kulturní krajiny a legislativa

Zámek Kynžvart a k němu přilehlý park patří k památkám Národního památkového ústavu NPÚ. Z tohoto důvodu se na něj a další památky vztahuje ochrana. Aby mohla být krajina chráněna je třeba podrobný krajinný plán, který může být součástí územní plánovací dokumentace nebo na úrovni územního plánu. Tento plán popisuje hlavní vývojové etapy krajiny, její úpravy, přírodní, estetické a historické hodnoty a také významné prvky, stopy a historické souvislosti. Součástí těchto plánů je i návrh podmínek nebo také regulativ stávajících podmínek a opatření péče a ochrany krajiny. Základními principy jsou uváděny tyto.

„A) Při jakýchkoliv novodobých zásazích do krajiny je respektováno prostorové uspořádání daného území, panoramatické pohledy, charakter, půdorys a struktura krajinnotvorných prvků (sídelní útvary, jednotlivé stavby a prvky drobné architektury, porosty dřevin, aleje a stromořadí, solitérní stromy a jejich skupiny, louky, vodní plochy a toky, cesty, meze, suché zídky atp.).

B) Veškeré zásahy do krajiny, jakými jsou např. drobné terénní úpravy při budování infrastruktury a jiných technických prvků a staveb, výstavba budov a výsadba vegetace, jsou v souladu s charakterem krajiny a původním měřítkem daného území.

C) Veškeré vnější, (případně vnitřní) úpravy staveb, které určují, dotvářejí či doplňují prostředí daného území, odpovídají jeho historickému charakteru a směřují k jeho zachování.

D) Aby nedošlo k znehodnocení, ale naopak ochraně zachovaných prostorových a kompozičních vazeb území, je upřednostňován tradiční způsob obhospodařování pozemků (včetně vodních ploch, toků a staveb) tak, aby nedošlo k náhlým změnám v prostorových kulisách a panoramatických pohledech oproti zachovanému stavu krajiny.

E) Využití daného území odpovídá jeho krajinnému potenciálu, přírodním a kulturně historickým hodnotám.

F) Rehabilitace a recyklace existujících staveb a prvků by měla být upřednostněna před budováním novostaveb a novými doplňky.

G) Krajinné analýzy a studie jsou zpracovány v předstihu a předcházejí novým změnám a stavbám, specifikují a zhodnocují jejich dopad na krajinu a posuzují kapacitu krajiny je pojmout.

H) Celé zájmové území je chápáno jako jediný nedělitelný prostor a jednotlivé jeho prvky jsou mu podřízeny.

I) Při nové výstavbě, dostavbách, výsadbách, dosadbách a podobných změnách je respektován charak - ter, materiály, detail a tradice, místní porosty a jejich druhové zastoupení.

J) Jakkoliv nevratné terénní, prostorové a stavební úpravy je možné provádět jen na základě podmínek regulativu krajinného plánu a v jeho intencích.“

Krajinný plán by měl dále také respektovat současné využití a potřeby, jako je turismus, aby umožnil další poznání krajiny. S tím je pak spjato vytvoření parkovacích míst, turistických okruhů, možného ubytování a dalších. Tyto požadavky musejí ale nadále repektovat co nejnižší zatížení území (Hendrych 2000).

V roce 1958 byl vydán první zákon o ochraně historických zahrad a parků. Jedná se o zákon č. 22 o kulturních památkách, kde jsou již historické parky a zahrady vnímány jako kulturní památky. Rozsáhlejší systém zákonné ochrany a péče o kulturní krajinu vzniká až v 80. letech 20. století s vytvořením prvních

zákonných ustanovení. Nejvýznamnějším z nich je i současný Zákon o státní památkové péči č. 20 Sb. z roku 1987 (Hendrych 2000).

Zákon o státní památkové péči zní : „(1) Stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu. Účelem zákona je vytvořit všestranné podmínky pro další prohlubování politickoorganizažorské a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti.“

„(2) Péče státu o kulturní památky (dále jen „státní památková péče“) zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a odborná organizace státní památkové péče (§ 25 až 32) v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Ostatní orgány státní správy, a jiné organizace spolupracují v oboru své působnosti s orgány a odbornou organizací státní památkové péče a pomáhají jim při plnění jejich úkolů.“
Za kulturní památky zákon považuje: „(1) Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen „ministerstvo kultury“) nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory, a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.“ (Ministerstvo kultury 1987).

Zákon o státní památkové péči v kategorii památková zóna § 6. Tyto typy jsou: 1) Oblasti kultivované s charakteristickou sídelní strukturou.

2) Krajinné kompozice a systémy vázané na architektonické soubory.

3) Hospodářské feudální celky v zemědělské krajině.

4) Kultivační a technické počiny člověka v krajině.

5) Kulturně-historicky významná území (Hendrych 2000).

Prohlášení ochraných zón vybraných částí krajiny, dále komentuje § 3 vyhlášky Ministerstva kultury č. 208 Sb. z roku 1996.

„K zajištění ochrany částí krajinného celku a historických prostředí, které se sídlý, architektonickými soubory, jednotlivými památkovými objekty, strukturou pozemků, komunikacemi, vodními plochami, vodními toky, trvalými porosty a realizovanými kompozičními záměry v krajině vykazují významné kulturní hodnoty, slouží rozhodnutí a opatření orgánů státní památkové péče, jakož i jiných orgánů státní správy podle zvláštních předpisů, ve kterých se respektují:

- a) výsledky stavebně historických, urbanistických, archeologických a památkových průzkumů, rozborů a výzkumů území a výsledky rozborů biologické složky území,
- b) výsledky stavebně historických a restaurátorských průzkumů jednotlivých objektů,
- c) hodnoty historického prostředí zóny ve vztahu k využití dotčených objektů, prostorů a částí území a k zachování a obnově historických dřevin,

- d) historický charakter, vzájemné prostorové uspořádání, krajinné dominanty a měřítko jednotlivých objektů, sídelních útvarů a krajiny,
- e) ochrana archeologických nálezů (Ministerstvo kultury 1996).

Ochrana památek není záležitostí pouze v rámci republiky, podmiňuje se také mezinárodním chartám, z nichž nejdůležitějšími jsou Charta benátská z roku 1964 a Charta florentská z roku 1981. Tyto kladou velký důraz na zachování památek v původním rázu.

Benátská charta o zachování a restaurování památek a sídel zní:

„Památky jako nositelé duchovního poselství minulosti představují v současném životě národů živé svědectví jejich staletých tradic. Lidé si stále více uvědomují jednotu všelidských hodnot, a proto považují památky za své společné dědictví. Uznávají svou společnou odpovědnost za jejich zachování a považují za svou povinnost předat je budoucím generacím v plné bohatosti jejich autenticity. Podstatné je, aby principy, jimiž se řídí konzervace a restaurování památek, byly dohodnuty a formulovány na mezinárodní úrovni. Každému národu je přitom ponecháno, aby je aplikoval v rámci své vlastní kultury a svých vlastních tradic. Tím, že tyto principy poprvé zformulovala, přispěla Athénská charta z roku 1931 k rozvoji širokého mezinárodního hnutí, které dostalo konkrétní podobu v národních dokumentech, v aktivitě ICOM a UNESCO a v jím založeném Mezinárodním centru pro studia konzervace a restaurování kulturních statků. Narůstající vědomostí a kritické bádání odhalují problémy, které jsou stále komplexnější a rozmanitější. Nyní, zdá se, nadešla chvíle Athénskou chartu znovu přezkoumat, její principy prohloubit a rozšířit jejich dosah v novém dokumentu.,, (ICOMOS 1964).

Navazující charta Florentská o historických zahradách má znění:

Článek 1 „Historická zahrada je architektonická a vegetační kompozice, jež je z hlediska dějin nebo umění celospolečensky významná. Jako taková je považována za památku. “

Článek 2. „Historická zahrada je architektonická kompozice, jejíž materiál je především rostlinný, tudíž živý a jako takový pomíjející a obnovitelný. Její vzhled tedy vyplývá ze stálé rovnováhy mezi cyklickou změnou ročních období, rozkvětu a odumírání přírody, z umělecké vůle a důmyslného záměru, jež se snaží ustálit její stav.“

Článek 3. „Jako památka musí být historická zahrada chráněna v duchu Benátské charty. Nicméně jako živá památka spadá pod ochranu podle specifických pravidel, která obsahuje tato charta.“

Článek 4. „Do architektonické kompozice historické zahrady patří:
• její půdorys a různé profily jejího terénu,
• její rostlinná hmota: dřeviny, jejich objem, jejich barevnost, jejich rozmístění, jejich vzájemné poměry
• její stavební či dekorativní prvky,
• její tekoucí i stojaté vody s příslušným zrcadlením.“

Článek 5. „Vyjadřujíc úzké vztahy mezi civilizací a přírodou jako místo blaha, vhodné k meditaci nebo ke snění, nabývá zahrada kosmického smyslu idealizovaného obrazu světa, stává se „rájem“ v etymologickém slova smyslu a současně svědčí o kultuře, o stylu, o příslušné epoše, popřípadě o originalitě jejího tvůrce.“

Článek 6. „Označení „historická zahrada“ náleží stejně tak malým, drobným zahradám jako rozsáhlým tvarovaným nebo krajinářským parkům. “

Článek 7. „Historická zahrada, ať již je či není připojena k budově - v kladném případě je jejím neoddělitelným doplňkem - nemůže být odtržena od svého vlastního městského nebo venkovského prostředí a to bez

ohledu na to, je-li umělé nebo je-li přírodní.“

Článek 8. „Historická lokalita je určitá část krajiny, připomínající pamětihodnou skutečnost: jde o místo významné historické události, vzniku pověsti nebo hrdinského boje, slavného obrazu atd.“

Článek 9. „Ochrana historických zahrad vyžaduje, aby byly identifikovány a inventarizovány. Vyžaduje diferen - cované postupy jako údržbu, konzervaci, restaurová - ní. Autenticita historické zahrady se týká stejně tak její koncepce a objemu jejich částí jako její výzdoby nebo výběru vegetace, či nerostů, které ji vytvářejí.“ (ICOMOS 1981).

3.3. Vznik

Vznik samotného zámku a zámeckého parku úzce souvisí s hradem Kynžvart, jehož zřícenina se nachází v lesích nad městem. Obecně se dá říci, že zámek a jeho park vznikly hlavně proto, že trendy tehdejší doby nabádaly k budování sídel, které mají za úkol působit reprezentativně.

3.3.1. Hrad Kynžvart

V letech 1253 - 1278 za vlády Přemysla Otakara II. bylo české pohraničí kolonizováno Němci, kteří zde měli obdělávat půdu. V této době byl na úpatí Císařského, dnes Slavkovského, lesa vybudován hrad, který byl majetkem samotného krále a měl chránit panství (Lázně Kynžvart 2021). Nacházela se zde významná a tehdy velice frekventovaně vyžívaná obchodní cesta nazývaná Chebská, která vedla z Bečova přes Teplou do Chebu. Zároveň se jednoho o sřežené hranice Čech, které byly nazývány kynžvartská brána. Hradby společně s rozsáhlými jehličnatými lesy na kopcích zajišťovali nedobytnost hradu před nepřáteli, zloději a loupeživými rytíři (Bartoš 2013).

V době bojů o trůn mezi Karlem IV. a bavorským Ludvíkem byl hrad opuštěn, zpusťošen a rozvalen (Buchtele 2009) a poté znovu vybudován. V období, kdy se měnily válečné principy a vznikala královská nebo císařská vojska, byla funkce hradní strážnice považována za zbytečnou, a tak byl hrad v roce 1506 prodán soukromníku rodu pánů Pluhů u Rabštejna (Fuks 1958). Ve vlastnictví rodu byl do roku 1609, kdy byl odkoupen panstvím Schirdingerů až do roku 1630, kdy spadl do zástavy královské komory (Sedláček 1905). Dne 10. dubna byl pak prodán pěti bratřím německého rodu von Metternich - Winneburg - Beilstein, v tomto roce přešlo kynžvartské panství v dědické držení právě rodu Metternichů. V jejichž držení zůstává až do roku 1945, kdy přechází v majetek československého státu. Metternichové hrad již neobnovovali, jelikož v době baroka již ztratil svůj význam jako pomezní pevnost, stráž Chebské cesty a po několik let už nesloužil ani svým obytným účelům. Požadavky šlechty se měnily a hrady vystavované na strategických pozicích vysoko na kopcích a těžko dostupných místech vystřídalá výstavba půvabných, pohodlných, esteticky lépe vyhlížejících obydlí v blízkosti měst, vesnic, nebo přímo v nich. Z těchto důvodů roku 1681 na rovině jihozápadně od hradu započala výstavba Kynžvartského barokního zámku, který byl dokončen roku 1691 (Durdík 2005).

Obrázek 1: Historická fotografie hradu (Bartoš 2013)

3.3.2. Zámecký park

Původní barokový zámek byl obklopován zahradou, která byla podstatně menší, než jak ji známe dnes. Pěstovaly se v ní květiny a zelenina. Geometricky byla členěna pouze v bezprostřední blízkosti zámku a dále už jen volně přecházela do prostoru obory. Původní zobrazení staré zahrady zachycují kvašové malby „Reinach, chevalier“ z roku 1800. Na malbách je zobrazeno nejbližší zámecké okolí a dokazují, že okolí zámku se výrazně nelišilo od dnešního uspořádání, již zde je zobrazen Mlýnský rybník podzápadnímzámkovýmprůčelímatakéjavorováalejvedoucíodseverozápadního pavilonuk dolníumlýnu. Ve dvacátých a počátkem třicátých let 19. století procházel zámek přestavbou, jejíž součástí bylo vytvoření krajinářského parku do stran západním směrem (Fuks 1958). Dle samotného knížete Klimense Václava Lotharta Metternicha je krajina zámeckého parku v letech 1819 popisována takto: „Místo, kde bydlím, působí velmi vážným dojmem. Je to krajina hodně malebná. Je tu nesmírné množství lesů, vysoká pohoří, široká údolí, místo bohaté na vodu, prudké horské potoky, a to vše obklopuje zámek, který je dobře zařazen, kde se příjemně bydlí a která má nescíselné staré rodinné obrazy.“ (překlad z doslovného přepisu deníku bez úprav) „Der Ort, den ich bewohne, hat einen sehr ernsten Anstrich. Die Gegend ist reich an malerischen Punkten. Ungeheure Wälder, hohe Gebirge, weites Thal, viel Wasser, reissende Wildbäche umgeben ein gut meublirtes Schloss, angenehm zu bewohnen, mit vielen alten Familienbildern.“ (Fuks 1958)

3.4. Historický vývoj

Zámecký areál byl vybudován v období baroka a odpovídal standartům té doby. Za dobu své existence prošel několika historickými etapami, ve kterých došlo k mnohým změnám a úpravám, aby je vzhled a kompozice odpovídaly trendům daných uměleckých směrů.

Vliv romantismu uplatnil princip návratu k přírodě a používání přírodně krajinářských parků. Začíná se objevovat anglická zahrada krajinná, takzvaně Landschaftsgarten. Užívanými prvky zahrad jsou potoky, vodopády, kopce, jezera, jeskyně a květinové záhony. Nové zahrady se liší od předešlých principů. Nové potřeby, které mění ráz domů a sídel, mění také ráz zahrad (Dvořák 1931).

Zámecký park vKynžvartě

3.4.1. Baroko, empír a klasicismus

Styl středověkých zahrad ve střední Evropě začal v 16. století postupně mizet. Začal se šířit vliv mynýrismu a baroka z Itálie a Francie, ačkoliv francouzské zahrady a prvky v nich užitě jsou inspirovány právě italským vzorem. Jedná se například o symetrii nebo upoutání diváka sochařskou výzdobou. Vliv italského baroka se objevuje například u vertikálně členěných terasovitých zahrad. V této době se zahrady stávaly důležitou částí sídel šlechty a církevních staveb. Zahrada má navodit divadelní scénu a hraje zde významnou roli perspektiva, měřítko a užití iluzí (Hendrych 2010). Zahrady baroka byly oproti zahradám renesančním dynamičtější, usilovali o odhmotnění prostoru. Typickými znaky byly velké měřítko, které má naznačovat nekonečno a neomezený protstor. Pro barokní zahrady často platí, že jimi probíhá středová osa, na které se nachází nejdůležitější část a tedy samotné sídlo. Na ose se také nachází „poin de vue“, tedy cílový bod pohledu (Fuks 1958). Krajinářské úpravy se v té době nejvíce rozvíjely v již zmíněné Francii, Anglii a Německu. Velkým inspiračním zdrojem pro evropské architektky byl královský park ve Versailles (Staňková 2005). Nejvýzamnější barokní zahradou Německa byla Velká zahrada v Hannoveru navržena po vzoru holandské zahrady s kanály a je tedy obklopena vodními příkopy kolem dokola (Kalusok 2004).

Baroko v Čechách souviselo s prosazením monopolního postavení římskokatolické církve. Tento směr určitým způsobem porušoval kontinuitu dosavadního uměleckého vývoje, ale posléze na našem území zdomácnělo a postupem času se přeformovalo na velmi osobité české baroko. Tento styl byl poměrně odlišný od Vídeňské pompéznosti a nezávazné hravosti jižního Německa (Macek et al. 2015). Pro české země bylo charakteristické uplatnění barokní tvorby právě v krajinných souvislostech. Tvůrcí zásahy byly patrné v celé krajině. Barokní výstavba stále více přetvářela krajinu a sídla. Zahrady a hospodářské objekty v nich byly řešeny v jedotné koncepci, aby obohacovaly krajinu. Příklady toho jsou například Slavkov, Dobříš nebo Kuks (Staňková 2005).

Zámek tak, jak ho zanechal jeho samotný zakladatel hrabě Filip Emerich Metternich, zůstal i v následujících letech a nebyl nijak rozšiřován nebo přestavován. Jelikož byl Filip Emerich zároveň také zakladatelem fideikomisu, tedy svěřenectví, kdy je po smrti držitele majetkový soubor nezczitelný a náleží dále pouze čekatelům svěřenectví, patřil zámek v následujících letech vždy prvorozeným synům rodu Metternichů.

Jelikož sídlo sloužilo v 90. letech 17. století pro rod převážně jen v letních měsících jako příležitostní sídlo, nebyla jeho údržba výrazně důležitá (Fuks 1958). Zámecký park, narozdíl od samotného zámku, se přesto dočkal změn. Byly založeny dvě zahrady vymezené kamennými zdmi, okolní zemědělsky využívaná krajina byla kultivována, květinové a zelinářské zámecké zahrady prosperovaly více, co se hospodaření týče a zámecký lesík a obora byly lépe udržovány než dříve (Biegel 2012). Na severu a na západě od zámku se nacházely již zmíněné dvě ornamentálně členěné květinové a zelinářské zahrady oddělené zdmi. Součástí areálu zámeckého parku byly kromě úvalu také rozsáhlá louka, která se mírně svažovala od města Lázně Kynžvart k zámku. Louka byla porostlá řídkými skupinkami starých líp (Wirth 1961). Mimo zámeckou budovu se v areálu nacházely ještě další hospodářské budovy, jako domek hlídače, zázemí pro personál, stáje, kůlny, sklady dřeva, mlýn, pivovar a rybárna. Před průčelím zámku se nacházela menší, zdmi ohrazená zahrada, na které se nacházela barokní ornamentální výsadbba reprezentující zámek.

V severní části se nacházela formálně členěná užitková zahrada taktéž vymezena zdmi a dům zahradníka. Již v této době jsou zachyceny pavilon čajovny a barokní kaple na Májovém vrchu, jejichž existence poukazuje na první cílené úpravy okolí v krajinářském duchu. V této době již také existuje soustava rybníků (Fiala & Bělohávek 1985).

Roku 1818 zámek a přílehlý park dědí nejznámější z Metternichů, císařský diplomat a ministr zahraničí, Klemens Václav Metternich. Klemens Václav Metternich-Winneburg byl synem diplomata trevírského dvora Františka Jiřího Karla z Metternichu. V roce 1814 se stal knížetem a působil jako rakouský šlechtic, politik a diplomat. Ve světě byl známý také jako hrabě z Kynžvartu. Za jeho vlády Kancléř Metternich potřeboval ze sídla vytvořit reprezentativní zázemí. Jeho rádcem v oblasti umění byl uznávaný italský architekt Pietro di Nobile, žijící v letech 1774 až 1854, který působil dlouhou dobu v Rakousku, Vídni, Praze a ve většině času na státních a dvorních zakázkách a patřil k významným představitelům pozdního klasicismu i neogotického slohu v Habsburské monarchii (Siemann 2019). Sídlo a jeho okolí upravuje tak, aby mohlo sloužit k reprezentaci rodu a k přijímání vzácných hostů během různých diplomatických jednání. Přestavba zámku a hospodářských budov probíhala od roku 1820 podle projektu právě zmíněného architekta Pietra di Nobile. Zároveň byla i okolní krajina přetvářena ve velkorysý park, na kterém se podílel i zahradník Johann Riedl (Fuks 1958).

V této době také zaniká zpusťosený hrad Kynžvart, který se po dlouhých letech přehlížení a rozkrádání rozpadá. Zámek dostal nový vzhled až po 140 letech od svého vzniku. V letech 1833 až 1839 byl zámek důkladně rozšířen a přebudován a jeho vývoj byl udán a usměrněn klasicistním zahradníkem Riedlem a dvorním zahradníkem Bibou ze Schönbrunnu (Národní památkový ústav 2019).

3.4.2. Johann Riedl a přírodně krajinářský park

Zámecký park vKynžvartě

Krajinářské parky přinášejí zahradní tvorbě volnější a svobodnější vzezření v porovnání se striktním barokem. Setkáváme se zde s touhou po návratu k přírodě (Wetzell & Duempelmann 2007). Nejlépe se tyto principy dařilo naplnit Anglii. Dokázala naleznout způsob, jak propojit přirozenou krásu přírody a rozmanitou přírody za pomoci malého, ač důležitého zásahu člověka. Anglie předem neurčuje

žádná pravidla uspořádání parku, záleží zde pouze na tom, aby byly úpravy v souladu s daným místem (Pückler-Muskau & Hargraves 2014). Zahrady vznikaly přeměnou pravidelných areálů. Budovaly se zde například skryté hranice pomoci takzvaných ahas, tedy vodních příkopů, které tvořily jemný přechod do okolní krajiny. Osová symetrie vztahující se k domu nebo sídlu byla narušena nepravidelnými příčnými osami, které vytvářely křížovatky cest. Místo užití point de vues, které často usměrňovaly rovné aleje, bylo usilováno o vytvoření panoramatických pohledů, které se návštěvníkovy postupně rozprostíraly a mizely (Kalusok 2004). Estetické hodnoty se často propojovaly také s hospodářským využitím a zahradničením (Hendrych 2010), jako je tomu například s užitkovými záhony a skleníky u domu zahradníka. Stejně jako čerpaly evropské země inspiraci ze zahrad Anglie, Čechy a Morava si braly příklad například také z Německa. Vliv přicházel jak z Muskau, tak je také možné vnímat podobnost některých českých parků se zahradami Dessau-Wörlitz. U nás se první příklad krajinářského parku objevuje na konci 18. století pod vedením Jana Rudolfa Čermína, jehož návrh okolí zámku v Krásném Dvoře připomíná návrhy Williama Kenta v Roushamu. Tento návrh lze porovnat i se sídli varů v Petrohradu. Spleť klikatých cest a různé lávky přes potoky dotvářejí celkovou scénérii. Potoky jsou často dotvořeny umělými peřejemi a vodopády (Hendrych 2007), jako je tomu v samotném areálu kynžvartského zámku. Parky doplňuje množství drobné architektury, jako jsou různé pavilony, rozhledny, jako je tomu také v kynžvartském parku. Jedním z nejznámnějších představitelům krajinářských parků v Čechách byl Lednicko-Valtický areál. Park je inspirován parky Stowe a Wörlitz. Z původní podoby z období klasicismu byly zachovány alejové osy, které byly důležité pro otevirání a uzavírání pohledů na poutavou architekturu jakou je například čínský pavilon, umělá zřícenina nebo dórský chrám slunce (Ptáček et al. 1997).

Nově vytvářené parky byly uzpůsoben tak, aby odpovídal dispozicí nové empirové vily. Kynžvartský zámecký park je prototyp uměle ovládnuté přírody. Vývoj a růst tohoto areálu usměrnil klasicistní zahradník Riedl (Babuška & Buchtele 2015).

Zahradník Johann Michael Sebastian Riedl byl pouhým synem mlynáře, ale i přes to se díky svým schopnostem stal významným zahradním architektem. Kromě přestavby zámeckého parku Kynžvart se také podílel na přestavbě parku Laxenburg, kde pobýval rád i sám rakouský císař. Riedl dokázal park Laxenburg zvelebit natolik, že je dodnes považován za jeden z nejpůsobivějších areálů v Evropě a patří mezi ukázkové příklady historické zahradní architektury 18. a 19. století. Pro své schopnosti byl také povýšen do šlechtického stavu s přídomkem von Leuenstern. Jako inspektor zahrad sloužil rakouským císařům 67 let (Petrasová 2019). Konkrétní plány kynžvartského parku z tohoto období nebyly zatím nalezeny, provedené úpravy vyplývají z mapy stabilního katastru z roku 1840 a dobové rytiny (Křesadlová 2017). Klasicistní přetvoření parku podle Johanna Riedla probíhala v době, kdy bylo moderní pojetí zahrad jako krajinářského parku.

Zahrada byla, jak tedy udával trend tehdejší doby, rozšířena a proměněna v přírodní park, jehož rozloha byla jen o trochu menší, než je současná rozloha parku. V krajinářském parku jde především o přírodní malebnost a krásu, avšak jen zdánlivě respektuje reliéf krajiny a jejích prvků, jelikož si tyto části dotváří do předem zamýšlené představy kompozice. Zámecký park v Kynžvartu měl tu výhodu, že narozdíl od jiných míst, kde bylo nutné hloubit údolí a nasypávat zeminu k vytvoření umělých pahorků,

zde architekt pouze dotvářel již příhodně zformovanou krajinu. Park se totiž rozprostíral na úvalu a úbočích nacházejících se v okolí, které uzavírali obzor. Podle dopisů psané Klemensem Metternichem hraběnce Molly Zichy-Ferraris se můžeme dočíst o lásce ke kynžvartskému kraji a najdeme zde i popis budovaného parku: „Strávil jsem dva týdny v Kynžvartě. Je to kraj, který se stává stále krásnějším a příjemnějším. Poslední dva roky přinesly změny, které předčí každou obrazotvornost. Mnozí z těch, kteří neznali dřívější stav, nazývají toto místo pohádkou. Celý kraj se od základu mění. Neběží jen o zahradu. Park bude mít v obvodu více než dvě míle a na celém prostranství není místočka, kde by se neuplatnila lidská obratnost a to vše při malé námaze za pomoci venkovské, mnohdy velice divoké přírody. Množství skalisek, hojnost vody, trávníky krásné jako v Anglii, květena, kterou mohu přirovnat jen ke květeně alpských údolí - to vše se jeví pod dohledem pana Riedla a jednoho výtečného zahradníka skutečně dokonalé. Myslím, že dílu neuškodí ani mé vlastní názory. A tak se tedy vše daří v kraji, dnes jedním z nejnávštěvovanějších civilizovanou společností. Zřízení Mariánských Lázní a silnic, které zajistí nejkratší spojení mezi Karlovými Vary, Mariánskými a Františkovými Lázněmi umožňuje mnohým, aby denně přicházeli přihlížet mým pracím…” (doslovný překlad z francouzštiny dopisu kancléře Metternicha).

V krajinářském parku byla oproti předchozím trendům užívána místo přímky především zvlněná linie, kterou mohl krásně představovat volně se vinoucí potok, nepravidelné cesty a okraje lesních porostů. Zatímco budova zámku a budovy hospodářské přílehlé ležely v rovinné části údolí, park se rozvíjel na svazích v okolí, které mu dodaly dynamiku. Přímka je pak uplatňována pouze ve formě dálkových průhledů, které jsou ovšem nedílnou součástí formy krajinářského parku. Už tehdy se v parku uplatňovalo základní prostorové členění a nacházely se zde prvky, které sloužily jako opěrné body drobné architektury (Fuks 1958). Park byl komponován k procházkám a projížďkám na koni a významnou roli v něm hráli vyhlídky a již zmíněné průhledy krajinou, které vzájemně provazovaly jednotlivé části parku v celek. Průhledy byly často ukončovány drobnými stavbami, tyto stavební prvky se také ale mohly objevit až tehdy, pokud si k nim návštěvník našel cestu. Stavby byly různých slohů, ale oproti různorodosti užitých stylů v evropských parcích na začátku 19. století byl architektonický program Kynžvartského parku spíše střídmý. Jednalo se o klasicistní pavilon, neogotickou kapli a památník ve formě obelisku. Hospodářské zázemí se soustředilo do hospodářského dvora, ke kterému přiléhal ovocný sad. Rybník, který se původně nacházel u jižního křídla budovy zámku byl zasypán a zároveň byl rozšířen Mlýnský rybník na hlavní průhledové ose, na kterém byl vytvořen ostrov. Koryta potoků byla do kompozice zapojena umístěním řady lávek a mostků.

Původní lesní porost na parkové ploše tvořili hlavně zástupci rodu *Quercus* (dub), *Acer* (javor) a *Carpinus* (habr). Některé duby, které jsou dokonce zachovány dodnes, jsou tři sta i více let staré a jsou pozůstatkem zcela původního lesa nikterak ovlivněného lidmi (Heike 1984). V první etapě tvorby přírodního parku byly používány převážně domácí druhy dřevin, k výše zmíněným dubům byly přidány lípy (*Tilia*), kleny, buky a domácí jehličnany jako smrky a borovice. Smrky plnily v kompozici parku úmysl vytvoření kontrastu mezi tmavou zelení a světlými odstíny zelené listnatých stromů. Jehličnany v parku měly také úlohu zvelebovat park v zimním období (Křesadlová 2017).

3.4.3. Druhá polovina 19. století

Na úsilí o rozkvetu parku se po kanceléři Metternichovi aktivně podílel jeho syn Richard Klemens Metternich-Winneburg. Etapa probíhající od 60. a 70. letech 19. století realizovaná právě dle požadavků Richarda Klemense za pomoci Pietra di Nobile, pozměňuje celkovou kompozici parku, co se jeho plochy týče. Plány z roku 1878 poskytují podrobný popis uspořádání parku v této době. V plánu park vymezují hlavní okružní komunikace. Plochy, na kterých se dříve nacházela pole, byly nahrazeny pastvinami se skupinami nebo se solitéry dřevin. Na jih od budovy se nacházel květinový parter a celé okolí zámku na travnatých plochách doplňovala ornamentální květinová výsadba. Ovocnou zahradu vystřídala školka pro pěstování mladých dřevin. Park se v tomto období rozšířil směrem k jihu k železniční trati, kde se dříve rozkládala pole a pastviny. Rozšíření plochy mělo za cíl zesílit clony tvořené porostem vůči okolnímu světu. Vnější pás tvořily výlučně konifery v řádkovém sponu, jak to udávaly tehdejší lesnické zásady. Kompozice celého parku jako taková ale změněna nebyla.

Obrázek 2: Pohlednice s vyobrazením zámku (www.zamek-kynzvalt.cz)

V této době začaly být vysazovány také první cizokrajné dřeviny. Jako první se jednalo o červené buky, které díky svému červenému zbarvení listů vnáší do parku výrazný barevný akcent. Dalšími zástupci nově vysazených cizokrajných listnatých dřevin byly platan, liliodendron, katalpy a magnolie. Důležitější přínos však představovaly nově doplněné jehličnaté stromy a keře, mezi které patřily například americké a kavkazské druhy smrku, jedlí a borovic a také bohatý soubor druhů a odrůd cypřišovitých, které v kynžvartském parku tvoří nejcennější a zároveň nejpozoruhodnější podíl. Ještě kníže Klemens Metternich dostával během své kariéry mnoho diplomatických darů, mezi které patřily také například semena exotických druhů, jako například semena bolševníku velkolepého (*Heraclium mantegazzianum*) od ruského cara Alexandra I. Bolševník, který byl v té době považován za vzácnou exotickou rostlinu,

se zde rozšířil a nyní patří mezi nebezpečné invazivní druhy a je schopen ničit původní ekosystémy daného území.

V rámci přestavby byl přeorganizován i zámek, hospodářský dvůr a úřední dům byly odsunuty na východ od zámecké budovy a v severním křídle byla vybudována nová kaple. Architekt Nobile dal původně baroknímu zámku klasicistní pravidelnou dispozici. Obě podélná křídla byla prodloužena na stejnou délku, díky čemuž dal za vznik prostrannému dvoru, který byl na čtvrté straně oddělen pouze železnou mříží na zděných pilířkách. Do kompozice zámku pak také pronikla Nobileho úprava velkého sálu, kde byl vyzdvižen dominantní nástavec se štítovým průčelím, které vedlo jak do parku, tak do nádvoří. Zámek byl doplněn také o přízemní balkónové přístavky, parkový přístavek je navíc ještě zdůrazněn toskánskými polosloupky. Výzdobou čestného dvora byla uprostřed stojící kašna z železné litiny s pískovcovým bazénem o kruhovém půdorysu, z něhož vystupují dvě mušlové mísy nesené balustrovým dřikem a jeho vrchol zdobí sošky dvou delfinů. Byl také zveleben sloupový průjezd z nádvoří do parku. Zámek tehdy získal svou empírovou podobu, kterou známe dodnes (Fuks 1958).

3.4.4. 20. století

Po smrti Richarda, který zemřel bezdětný, v roce 1895 přechází vlastnictví zámku na jeho mladšího bratra Pavla a poté na jeho syna Klimenta. Posledním z rodu Metternichů, kteří obývali panství, byl kníže Pavel Alfons. Ve 30. letech 20. století sloužil pouze jako přechodný azyl pro jeho strýce Alfonse XIII svrženého revolucí.

Obrázek 3: Historická fotografie rybníka (NPÚ)

Zámek byl roku 1945 zkonfiskován na základě Benešových dekretů. Protože na panství není nikdo, kdo by o zámek a jeho zahradu řádně pečoval, park není od počátku 20. století dostatečně udržován. Docházelo k nevhodnému zalesňování, zarůstání některých cest a vzácné druhy dřevin byly postupně ničeny. I přes to ale Kynžvartský park vynikal díky své minulosti. Jeho přednost tvoří mohutné porosty starých dřevin, důmyslné utváření terénu a také vodní prvky oživující celkovou kompozici. Díky porovnání plánu z roku 1878 a leteckého snímku z roku 1950 je známo, že původní plošný rozsah parku zůstal nezměněn. Hlavní proměnou, ke které došlo v tomto období, bylo zalesnění okrajových partií parku v převážně většině

jehličnany. V těchto partiích se původně nacházely louky a pastviny. Tato úprava měla nejspíš zajistit snížení nákladů na údržbu areálu a možná také slibovala budoucí výdělek z prodeje vytěženého dřeva. Květinové výsadby v okolí budovy byly pro svou náročnost na údržbu odstraněny. Kompozice parku si ale i přesto zachovala svůj osobitý charakter. Historický vývoj parku lze označit jako kontinuální, jelikož byl objekt ve vlastnictví jedné rodiny a úpravy byly prováděny jako reakce na společenský a ekonomický vývoj (Hošťálková et al. 1999).

Druhá světová válka a okupace Německem měla dopad i na kulturní památky v Lázních Kynžvart. Kvůli rasové nenávisti vůči židům byla vypálena a do základů zničena židovská modlitebna, která patřila mezi nejstarší v celé střední Evropě. Zničen byl také židovský hřbitov. V okolí města zanechala německá armáda mnoho vojenské výstroje a výzbroje. Po osvobození byly všechny obecní, státní a farní budovy včetně kostela a samotného zámku označeny státními vlajkami. Zámek Metternichů obsadilo americké velitelství a po stažení amerických posádek z republiky byl ve správě a ochraně amerického velvyslance Steinharta. Díky přičinění velvyslance zůstal zámek v původním stavu. V květnu roku 1945 byl majetek rodu Metternich- Winneburg přemístěn na zámek Johannisburg v Německu. Zámek i s přilehlým parkem byly poté předány jako cenná historická a kulturní památka Národnímu pozemkovému fondu. V roce 1947 došlo k zpřístupnění prostor veřejnosti a o rok později, roku 1948, přešel zámek do správy Národní kulturní komise, která jej ještě v téměř roce a v roce následujícím začala zajišťovat. V rámci úprav a údržby byly provedeny změny. Z průčelí byla odstraněna popínavá vegetace, která byla škodlivá pro stav stavby a byl vybudován písčité chodník. Následně byl zámek předán do státní památkové péče. Státní památkový ústav se sídlem v Plzni se snažil o očištění a záchranu parku kácením nevhodných výsadeb a náletových porostů. Roku 1955 již na zámek jezdili desetitisíce návštěvníků. O zámecký park se v padesátých letech staral S. Charvát (Kronika města).

V roce 1974 byl zámecký areál zařazen do nově založené chráněné krajinné oblasti CHKO Slavkovský les. Od roku 1976 probíhala dlouholetá rekonstrukce a památková obnova jejíž důvodem bylo rozšíření dřevomorky.

V roce 2001 byl zámek po obnově oceněn nejvyšším evropským uznáním za památkovou péči a to medailí EUROPA NOSTRA a zároveň s tím prohlášen za národní kulturní památku. Je zajímavé a památkářsky významné, že letecké snímky z let 1950 a z 2003 se od sebe nijak významně neliší, byla prováděna pouze běžná údržba bez rozsáhlejších obnovných zásahů. Od roku 2005 patří mezi členy mezinárodní Hradní stezky spojující desítky památek nacházejících se na trase mezi Mannheimem a Prahou dlouhou několik tisíc kilometrů.

V roce 2008 bylo na území parku vybudováno golfové hřiště, jehož vznik parku přinesl poskytnutí potřebné údržovací péče, ale významně zasáhl i do samého jádra zámeckého parku, jamky hřiště jsou umístěny přímo na hlavní ose kompozice v blízkosti zámku (Národní památkový ústav 2019).

3.5. Současnost

Zámecký areál v Kynžvartu se nachází v nadmořské výšce 580 - 650 m n. m. v mírně teplé klimatické oblasti. Tato oblast představuje průměrný úhrn srážek za vegetační období 350-450 mm, 20-30 letních dnů za rok a průměrnou teplotu v červenci 16-17°C. Nejčastější půdní typ jsou dystrické kambizemě. Odpovídající potenciální přirozená vegetace je na rozhraní bikové bučiny (Luzulo- Fagetum) a acidofilní bikové a jedlové doubravy. Nejčastěji přirozeně vyskytuje *Fagus sylvatica* (buk lesní), *Abies alba* (jedle bělokorá), *Picea abies* (smrk ztepilý), *Acer pseudoplatanus* (javor klen), *Ulmus glabra* (jilm drsný), *Quercus petraea* (dub zimní), *Quercus robur* (dub letní), *Tilia cordata* (lípa srdčitá).

Z hlediska geomorfologie se areál nachází v Starovodské kotlině, součást Tachovské brázdý, úzké tektonické sníženiny při úpatí Českého lesa, s pahorkatinným povrchem, na pozdně variských granitoidech, rulách a svorech. Nacházejí se zde mělké tektonické kotliny s neogenními sedimenty, ve kterých se nachází velké množství rybníků (Křesadlová 2017).

3.5.1. Kompozice parku

Celková úprava parku je jedinečným příkladem spojení anglického parku a okolní krajiny, je zde citlivě využito krás rozlehlého údolí a srážů a ve skutečnosti zde neexistuje určitá hranice mezi parkem a okolní krajinou. Hlavní osu tvoří Mlýnský rybník s ostrovem a skrytou hrází, do kterého pramení jeden z mnoha potoků nacházejících se v parku a hospodářský dvůr a zámek. Mlýnský rybník je zároveň hlavní vodní dominantou parku. Skrytá hráz vytváří dojem přirozeného jezírka. Dalším prvkem hlavní osy parku je alej javoru kleny (*Acer pseudoplatanus*) podél cesty vedoucí k zámku. Doplnková kompoziční osa pak spojuje lesní úřad, pivovar, Ptačí alej a Čajový pavilon na Májové hoře. Celý areál je komponován spíše jako soubor více menších kompozičních jednotek, které mají své vlastní doplňkové dominanty. Pohledy byly cíleně doplněny parkovými stavbami, které se staly point de vue dálkových průhledů (Hošťálková et al. 1999). Hlavní dominantou kompozice je samotná budova zámku, která je uplatňována ve všech průhledových vazbách na hlavní ose kompozice. Jako další dominanta celku je pak některými autory uváděn obelisk na Františkově hoře, v jehož směru je vedena další kompoziční osa, ale pomník není z průhledu dostatečně viditelný, jelikož je vysoký pouze 15 m a zakrývá ho okolní vegetace. Obelisk je proto vnímán spíše jako centrum menší kompozice na vrchu kopce, kde má být završením návštěvníkovy cesty strmou pěšinou na vrchol podobně tak, jako je tomu v parku Laxenburg. V parku se nacházejí také vegetační dominanty, z nichž nejvýznamnější představuje alej *Acer pseudoplatanus* (javor klen) u hlavní příjezdové cestě k zámku. Aleje v barokních zahradách sloužily jako lemy důležité osy kompozice parků. Umožňovaly uzavírání cest před okolím, zviditelňovaly je a udávaly směr pohledu návštěvníka (Veličková & Velička 2013). Dle Dr. Křesadlové mohly dříve funkci vegetačních dominant plnit také solitérní buky (*Fagus sylvatica*) v plné dospělosti, ale jelikož je většina z nich v současné době v podobě torz, jsou tyto označovány jako dominanty zaniklé. Napříč osovým systémem se prolínají průseky a průhledy směřující do bočních údolí a do křivek svahů úbočí. V divoké okrajové části na jihu, odkud

park volně přechází v louky, které dříve tvořili pastviny, s rozptýlenými skupinami stromů původní lesní vegetace, se nachází další rybník (Křesadlová 2017). Cesty vedoucí po obvodu umožňují pozorování střídání světla a stínu, prolínají se zde listnaté a jehličnaté lesy ale i otevřené louky, které otvírají průhledy do širé, otevřené krajiny střídající se s průhledem na zámeckou budovu (Fuks 1958). Zajímavé je, že na všechna důležitá místa a prvky, na které chtěl architekt upozornit, byla vysazena borovice vejmutovka, (Odbor edukace a dalšího vzdělání 2018) původně severoamerický druh, který je v Evropě hojně vysazován v parkových úpravách nebo lesnicky kultivován (Kremer 1995). Doktorka Křesadlová dále dělí kompozici na jednotlivé kompoziční jednotky. Prvním kompozičním celkem je Hlavní údolí, jímž prochází hlavní kompoziční osa. Nalezeneme zde hospodářský dvůr, louku s dendrologickou sbírkou, samotnou budovu zámku, louku a Mlýnský rybník. Tyto objekty v parkovém uspořádání plní funkci hlavních průhledových dominant. Nalezneme zde i vegetační dominantu, kterou je buk čevenolistý (*Fagus sylvatica* ‘Purpurea’) a alej javoru klen (*Acer pseudoplatanus*). Do kompoziční jednotky Májový vrch a rybníky patří jižní příkrý svah s řadou schodišť a hustou cestní sítí. Na vrchu tohoto svahu se nachází vyhlídková místa areálu, vyhlídkový pavilon a budova Čajovny. Zde je hlavní kompoziční dominantou neogotická kaple. Terén se dále svažuje k rybníkům a na ně navazujícím zalesněným částem. Další kompoziční jednotkou jsou Severní svahy, které tvoří převážně travnaté plochy původně sloužící jako luka a pastviny a byly zpřístupněny takzvanou anglickou cestou, kterou lemovaly dendrologicky zajímavé druhy dřevin stejně tak jako jsou dnešní travnaté plochy doplněny o jednodruhové skupiny stromů anebo solitérami. Podstatnou část těchto ploch zabírají golfová hřiště. Oblasti Mariánské údolí, Františkův vrch a areál zahradnictví se z popisu kompozice vymykají (Křesadlová 2017).

Cestní síť v parku je poměrně zachovalá, i když některé cesty, které park propojovaly v minulosti, nyní chybí. Přestože jsou cesty důležitou součástí památek zahradního umění, bohužel není tomuto segmentu věnovaná dostatečná pozornost s ohledem na průzkum a dokumentaci. Historické cesty nesou mnohé informace, které mohou při případném zásahu zaniknout. Tímto případem jsou v Kynžvartském zámeckém parku hlavně cesty, které se nacházely na dnešním území golfového hřiště. Jsou jimi například cesty nahlavní průhledové ose v centru parku a cesty v bezprostřední blízkosti zahradnictví. Cesty v parcích vznikaly a zanikaly na základě aktuálních potřeb. To se týká také doprovodných staveb jakými jsou schodiště, mosty, zídky a tunely (Zlatuška et al. 2015). O nedostatku dokumentace nebo také o zásazích do ní formou oprav a retuší do originálu dokládá i příklad zámeckého parku Veltrusy. Na mapě tohoto objektu jsou vyznačeny dvě cesty z čehož jedna je patrně zaretušována. V terénu jsou pak zřetelné obě cesty, které jsou důkazem postupného vývoje cestní sítě objektu.

Areál parku není nijak vymezen zdmi nebo jinou fyzickou zábranou. Park ani jeho blízké okolí není nerušeno sekundární zástavbou, až na prostor bývalé lesní školky, kde bylo po roce 2000 vystavěno zázemí golfového hřiště.

3.5.2. Dřeviny v parku

Výběr dřevin mimo původní porosty, kterými byly bučiny a smrčiny, je velmi bohatý, a to hlavně v blízkosti zámku. Zajímavé skupiny a jedince ale najdeme i ve vzdálenějších částech parku. Dřeviny užitě v prostorech parku byly vysazovány záměrným tvůrčím způsobem. Nacházíme zde skupiny keřů, pokryvné výsadby, keře, stromy, živé ploty, popínavé dřeviny, skupiny stromů, lesní porosty, dřívě ovocné sady a vinice. Při založení parku byly užívány dřeviny, které byly dobře uzpůsobeny místním klimatickým podmínkám. Bylo přihlíženo na stávající porosty dřevin a kompozice byla tvořena z části probírkou těchto dřevin. Původně byly pro osázení dřevinami využívány hlavně prostory nevhodné pro zemědělské využití, tedy především plochy se svažitým terénem. Složení vysazených dřevin vysazených v první etapě vzniku parku kolem roku 1840 není zcela známo. Současné složení z velké části odpovídá druhově i umístěním uspořádání z roku 1878. V porostech se z velké části nachází především buk lesní (*Fagus sylvatica*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), lípa (*Tilia* sp.), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), smrk ztepilý (*Picea abies*), dub letní (*Quercus robur*) a v blízkosti vodních ploch olše lepkavá (*Alnus glutinosa*).

Dle plánů z roku 1878 byly v parku vysazeny například topoly a topoly sloupovitého kultivaru, břízy bělokoré, duby, jeřáby, olše, jasaný a jasaný převislého charakteru, jilmy, jírovce, vrby, hrušně, jehličnaté to pak byly douglaska, jedle, zerav, modřín, borovice lesní a borovice vejmutovka. Právě jehličnany, především douglasky nebo borovice vejmutovka, byly často umisťovány na zajímavá místa nebo na důležité křižovatky. Tyto druhy se také nacházely na důležitých průhledových osách (Heike 1984). Složení skupin stromů nacházejících se na loukách a pastvinách byly často jednodruhové pro lepší vyniknutí specifického charakteru jednotlivých taxonů. Díky četnosti výskytu vzácných druhů v blízkosti zámku je patrné, že byla právě zde vytvořena menší dendrologická sbírka tvořená z buků červených, platanů, liliodendronů, magnolie, katalp a jedinců z čeledi cypřišovití (Nauman, 1961).

V roce 1960, v době, kdy v zámeckém parku působí zahradník František Charvát, který se snaží zabránit zalesňovacím tendencím, byly v parku vysazeny stálezelené křoviny, pěnišníky (*Rhododendron*), a to především na úpatí a svah Májového vrchu. V roce 1984 eviduje Karel Heike ve své publikaci na území 103 taxonů listnatých a 47 taxonů jehličnatých dřevin. Zdůrazněny jsou zde především taxony mohutné jedle, *Chamaecyparis*, *Thuja*, převislé formy buku a habru, duby, javor červený a javor cukrový. Z rodu *Chamaecyparis* stojí za zmínění jedinci *Chamaecyparis lawsoniana*, *Ch. l.* ‘Aureospica’, ‘Nana Rogersii’, *Ch. nootkatensis* ‘Pendula’, *Ch. obtusa* ‘Nana Gracilis’, *Ch. pisifera* ‘Plumosa’, ‘Plumosa Aurea’. Zeravy zde nacházíme *Thuja occidentalis*, *T. o.* ‘Aureospica’, ‘Ellwangeriana’, ‘Pyramidalis Compacta’ a ‘Spiralis’. Ze smrků vynikají zakrslé rostoucí útvary, především *Picea abies* ‘Barryi’, ‘Nidiformis’ a ‘Repens’. Z jálovců to jsou exempláře *Juniperus squamata* var. meyeri a ‘Prostata’, z tisů *Taxus baccata* ‘Adpressa’. Významnou složkou v některých částech parku je pak douglaska, *Pseudotsuga menziesii* var. viridis. Nacházíme zde menší výběr borovic, *Pinus silvestris*, *P. strobus*. Javory jsou zde reprezentovány mohutnými jedinci *Acer rubrum*, *A. saccharinum*. Nalezneme zde také břízu papírovitou *Betula papyrifera*. Ze vzácnějších druhů keřů jde o zimostráz (*Buxus sempervivens* ‘Bullata’), pestrolistou svízu (*Cornus alba* ‘Argenteomarginata’), sklaník (*Cotoneaster horizontalis* ‘Variaegatus’), zimolez popínavý

(*Lonicera henryi*), mahonie (*Mahonia bealii*), bobkovišeň úzkolistou (*Prunus laurocerasus* ‘Zabeliana’), již zmíněné pěnišníky (*Rhododendron hybridum*, *R. molle*), šeříky (*Syringa reflexa*) (Heike 1984).

Dle inventarizace z roku 1990 se v parku nacházelo 125 taxonů dřevin a 90 z nich se pak nachází přímo v blízkosti zámecké budovy, což skutečně poukazuje na to, že zde byla vytvořena již zmíněná dendrologická sbírka. V této době jsou zde vysazeny méně známé druhy javorů, jako javor stříbrný, cukrový, červený, jedle ojíněná, kavkazská, nikkoská, plstnatoplodá, vznešená, z buků buk lesní kultivar ‘Atropunicea’, ‘Pendula’, ‘Atropurpurea Pendula’, které vynikají svou mohutností. Z hlediska kompozice jsou zde důležité a také se často vyskytují dřeviny převislého vzrůstu, kam patří například převislý buk, množství jasanů *Fraxinus excelsior* ‘Pendula’ a habry *Carpinus betulus* ‘Pendula’. U významných míst nacházejících se v parku se kromě douglasky tisolisté (*Pseudotsuga menziesii*) nebo borovice vejmutovky (*Pinus strobus*) vysazuje také jedlovec (*Tsuga*), který můžeme vidět například u mlýna. V jádrovém území nacházíme četné zastoupení jedinců dubu letního (*Quercus robur*) a některé další zástupce tohoto rodu v méně četném množství na dalších místech parku, jedná se o dub červený (*Q. rubra*), dub velkokvětý (*Q. macranthera*), dub uherský (*Q. frainetto*) nebo podlouhlostý dub zimní (*Q. petrea*). V areálu se také nacházejí lípa stříbrná (*Tilia tomentosa*), lípa řapikátá (*T. petiolaris*) a lípa zelená (*Tilia euchlora*), která se nachází u zámeckého pivovaru a byla prohlášena za strom památný (Hošťálková et al. 1999). Tato památka staletá lípa je státem chráněná památka. Zároveň se jedná o nejmohutější strom parku. Výška stromu je 40 metrů, obvod 620 cm a odhadované stáří 400 let.

Obrázek 5: Staletá lípa (autorka práce)

Nedaleko odtud se nachází také mohutná lípa malolistá s kořenovými dceřinými exempláři. Obvod této lípy je 340 cm a odhadované stáří je 200 let. V blízkosti pivovaru roste také největší buk. Jedná se o strom s obvodem kmene 380 cm. U sochy bohyně lovu Diany v centrální části park rostou také čtyři mohutné exempláře jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*), jejichž kmeny mají obvody 375, 370, 310 a 300 cm (Babuška & Buchtele 2015).

3.5.3. Zmapování architektonických a přírodních prvků

Mezi architektonické prvky parku patří pozemní a dopravní stavby, kam spadají cesty a mosty, a vodohospodářské stavby, jako jsou rybníky, upravené potoky, studny a jezy. Do staveb pozemních řadíme komplex budov s primárně hospodářskou funkcí a dále také stavby drobné architektury. Ústřední stavbou parku a celkové kompozice je budova zámku, která vznikla přestavbou původně barokního zámku v letech 1820-1839 dle projektu zmíněného architekta Pietra di Nobile.

Hospodářské budovy bývalého panství se nacházejí naproti zámecké budově. Vznikly a byly přestavěny stejně tak, jako zámek. Byly zbudovány pravděpodobně roku 1833 ze zdi původního starého statku z dob Filipa Emericha. Těmto budovám poskytl Pietro di Nobile v době úprav zámku empírovou dispozici (Fuks, 1958). Dnes se v prostorech hospodářských budov nachází restaurační zařízení a v budoucnu má dojít k vybudování hotelového zařízení. Stav budovy ale není v současné době v dobrém stavu (Křesadlová 2017).

Obrázek 6: Čelní pohled na hosp. budovy (autorka práce)

Obrázek 7: Boční pohled na hosp. budovy (autorka práce)

V areálu se také nachází dům zahradníka, který nahradil budovu lesního úřadu a na něj úzce navazující oranžerie a skleník. V letech 1993 a 1994 se v areálu zahradnictví nacházela stanice pro handicapovaná zvířata Nadace BERKUT. Sloužila především pro raněné a opuštěné sovy a dravé ptáky. Přestože se objekt nachází v těsné blízkosti zámku, díky kulise stromů je vkusně kryt, aby nenarušoval přírodní scenerii. V současné době bohužel nemá velké využití a chátrá. Nedaleho domu zarhadníka se nachází také Zahradní rybník. Roku 1992 došlo k jeho obnově podle stavu z konce 19. století. Na jižní straně od hráze byl vybudován kamenný můstek s litinovým zábradlím. V okolí se nachází mohutný smrk ztepilý (*Picea abies*), ve svahu na západ pak buk lesní (*Fagus sylvatica*), který představuje největšího zástupce druhu v této části parku (Říha 2004).

Dále se zde nachází také budova starého pivovaru s přilehlým sklepem, k jejíž stavbě použil Nobile původní barokové zdivo a dodal mu empírový charakter. Renesanční pivovar je znám od roku 1606, ale doposud není jasně, zda se nacházel na stejném místě, jako dnes. Na počátku 19. století byl totiž zchátralý pivovar nahrazen novým, který už je umístěn na stejném místě, jako je tomu dnes (Lancinger et al. 1976).

Stavbami rozdílného architektonického stylu patřícím k zámku jsou kovárna a kolový mlýn s pilou. Jejich rozdílnost má nejspíš rozšířit rozmanitost architektonické složky v parku. Mlýn je dle doktorky Křesadlové v písemných pramenech uváděn až od roku 1662. Na konci 19. století přestal sloužit svým původním účelům a na krátkou dobu byl přestavěn na bytové jednotky. Sloužil také jako hostinec (Říha 2004). Dnes stavba postrádá využití, ale její dříve zanedbaný technický stav je nyní obnovován. Budova kovárny byla v plánech uvedena již roku 1785, kdy kolem ní vedla císařská silnice z Plzně do Chebu. V současné době je kovárna bez využití.

Neogotická kaple sv. Kříže založena na místě původní poustevny v roce 1835 patřila mezi stavby reprezentativní funkce (Bingel 2022). Stavba je otevřená, má dřevěnou konstrukci bez bočních stěn a skládá se ze samostatně stojícího odděleného oltáře a přístřešku, ve kterém se nacházejí lavice. Kapli najdeme na Májové hoře na místě se zajímavým průběhem terénu a řadou velkých balvanů. Kolem kaple se nacházejí vzrostlé buky (*Fagus sylvatica*) a smrčiny tvořící pozadí pro oltář tvořený velkým gotickým lomeným obloukem (Fuks 1958). Předobraz této stavby byl Rytířův hrob v parku Laxenburg. Je zajímavé, že v českém prostředí nemá tato stavba žádnou analogii a lze ji z pohledu typologie a míry zachování označit za výjimečnou, jak uvádí doktorka Křesadlová (Křesadlová 2017).

Na zalesněné stráni Májové hory nechal Pietro di Nobile kolem roku 1833 zbudovat empírový pavilon Čajovny, dříve přezdívaný ein Lust Gebäude neboli stavba pro potěšení. Původně sloužila k pořádání svačin pro panstvo. Pavilon má podobné tvarosloví jako pivovar nacházející se nedaleko a hraje důležitou roli v průhledových vazbách z Ptačí aleje. Současný stav není dobrý, v 80. letech 20. století došlo k jejímu zřícení a budova byla pouze základně staticky zajištěna (Křesadlová 2017).

Vyhlídkový pavilon se železnou konstrukcí šestibokého půdorysu na vrcholu bludného balvanu, který byl postaven dle vzoru tehdy oblíbených čínských pavilonků, nalezneme nedaleko kaple na Májové hoře (Fuks 1958). Zakomponování čínských architektonických motivů do krajinářských parků bylo v té době častým jevem. Prvím, kdo tyto prvky v zahradách použil, byl anglický architekt William Chamberse. Ten se obracel proti formě zahradního umění vlivného architekta Lancelota Browna a pokoušel setaknarušitjednotvárnost(Kalusok2004).VýhledznějnabizelprůhlednaparkatakénaměstoLázněKynžvart, ten ale znemožňoval vzrůst okolních jehličnanů (Fuks 1958). V současné době se díky probíhajícímu kácení tento průhled opět obnovuje.

Obrázek 8: Výhledka na bludném kameni (autorka práce)

Františkův monument, 15 m vysoký granitový obelisk na Františkově vrchu, který se nachází na protilehlé straně od Májové hory, byl zřízen v roce 1835 jako pocta kancléře Metternicha císařům Františku I. a Ferdinandovi V. Jeho předobrazem je Rytířský sloup z mramoru od France Jágera z roku 1798, který se nachází v Laxenburském parku. Na vrcholu obelisku se nachází plastika rakouské orlice s roztaženými křídly a na kamenném soklu jsou umístěny dva reliéfy lvů z železné litiny, z nichž jeden spí a druhý dohlíží na památník. Na litinových deskách na obelisku se nacházejí latinsky psané oslavné nápisy.

Obrázek 9: Obelisk (www.commonswikimedia.org)

Na přední straně je napsáno „Spravedlnost je základem vlády” a „Císaři Františku I., oblíbenému císaři, který během těžkých dob s nepřekonatelnou trpělivostí a moudrostí řídil, spravoval a rozmnožoval říši. Zřídil jej nechal Clemens Wenzel Lottar kníže Metternich-Winneburg z 25letého obdivu k jeho obratnosti při řízení císařského domu a Rakouské říše, z lásky a vděčnosti.” (Národní památkový ústav 2019). Koncem 20. století byl poničen a následně odstraněn plůtek obklopující monument. Stavba prošla částečnou rekonstrukcí, ale její současný stav není uspokojivý (Křesadlová 2017). Nedaleko obelisku směrem na západ se pod klenbou stromů nachází pískovcový balvan, na kterém se nachází pomník, kříž na upomínku princezny Antonie Pascaliny, dcery Richarda Metternicha, která zemřela v mladém věku 28 let.

Ptačí alej odbočuje z klenové aleje (*Acer pseudoplatanus*) na hlavní průhledové ose směrem na severovýchod ke Štolbovým mukám. Patří mezi jeden z nejstarších kompozičních prvků nacházejících se v parku z dob baroka, jehož koncept byl dále převzat v 19. století v rámci první fáze parkových úprav (Křesadlová 2017).

Na západ od aleje se rozkládá parková louka pocházející z druhé fáze úprav. Na louce se nachází řada soliter a také skupin exotických dřevin a kultivarů, hlavně pak rodu dubů. Jedná se o sloupovitou formu dubu letního (*Quercus robur Cupressoides*), dub červený (*Quercus rubra*), pak také například červený kultivar buku lesního (*Fagus sylvatica Atropurpurea*) nebo douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) (Říha 2004). Štolbův kříž nacházející se na konci Ptačí aleje na barokním kamenném podstavci, na kterém je vytesán rok 1705 a monogram „V. L. P.”.

Kříž sloužil jako místo, kde se při každoročních poutích sv. Marka z Lázní Kynžvart do Žandova četlo druhé evangelium.

Obrázek 10: Javorová alej (autorka práce)

Obrázek 11: Ptačí alej (autorka práce)

Tatiščevovy skály nacházející se u Pískového rybníka jsou skupina balvanů, do kterých nechal vysekat název Tatischef Felsen sám kníže Metternich, jelikož zde ruský vyslanec Tatiščev rád pobýval. U skalního sklepa nedaleko zámecké budovy se nachází staletá lípa velkolistá (*Tilia platiphyllus*), která pochází pravděpodobně z roku 1693, stejně jako skalní pivovarský sklep. Tato lípa byla v roce 1996 prohlášena památným stromem.

V prostorech parku nalezneme i drobná umělecká díla, především pak výrobky z litiny. Jedná se o sochu Diany, ochránkyně lovu a zvěře v blízkosti pivovaru a Lvího pramene, pocházející z železárny rodu Metternichů v Plasích. Shodná plastika bohyně Diany se nachází také v zámeckém parku Nový Světlov ve Zlínském kraji. Obě tyto plastiky byly vyrobeny dle antické sochy Diany Versailleské, která se v současnosti nachází v muzeu Louvre v Paříži a mnoho jejích kopií se nachází například v zahradách Fontainebleude. Z plaských sléváren pochází také kašna nacházející se na hospodářském dvoře. V parku se také dochovaly některé kamenné lavičky a sloupky, které jsou pevně spojeny s terénem. Tyto objekty měly zajišťovat především funkční hodnoty, jejich konstrukce je jednoduchá a nezdobná (Křesadlová 2017).

Organickou součástí kynžvartského parku jsou především potoky, rybníky a tůňe. Většina z nich se na území parku nacházela ještě před jeho vznikem, později byly pouze upraveny do žádané podoby. Přestože jsou přírodního původu a v určitých částech parku jde o zachování ryze přírodního charakteru, některé toky a vodní plochy byly záměrně upravovány tak, aby byl patrný zásah lidí. Vodní prvky v parku oživují scenerii, navazují atmosféru a přináší do kompozice vkusné akustické i vizuální vjemy. Pro park je nejdůležitější Lipoltovský potok, často také nazývaný Kynžvartský, jehož koryto bylo výrazně upraveno. V jedné části se podél jeho toku line cesta. V tomto úseku byl rok stylizován do podoby horské

bystřiny za pomoci kamenů čeřících vodní hladinu. V části, kde protéká kolem zámku, zcela chybí vegetační doprovod a tok nabývá dojem kanálu. Vlévá se do Mlýnského rybníka a v místě, kde z něj zase vytéká, byly vytvořeny umělé peřeje a malý vodopád.

Na jeho toku bylo po roce 2000 vybudováno také velké množství drobných nádrží, které měly obohatit prostory golfového hřiště, tyto nádrže jsou z hlediska kompozice nevhodné, stejně jako osázení jejich břehů dřevinami. Druhý tok vedoucí z rybníka u hospodářského dvora ústící do Liptovského potoka byl zřízen zcela záměrně po zrušení rybníka u zámku. I na něm se nacházejí drobné peřeje a dva vodopády, které dávají potřebnou dynamiku bezprostřednímu okolí zámku. Kompozice parku nabízí také několik rybníků, které se v parku nacházely ještě před jeho založením. Mlýnský rybník je největším rybníkem v areálu parku, v době úprav byl výrazně zvětšen a byl na něm vytvořen ostrov podle J. Riedla, který podobně obohacoval vodní plochy také v parku Laxenburg. Nachází se společně s budovou zámku na hlavní průhledové ose. Patří k němu i dovedně skrytá hráz, která vytváří dojem přirozeného jezírka (Fuks 1958). V centrální části parku se pak nachází ještě jeden rybník u hospodářského dvora, po jehož běhu byly vedeny vycházkové cesty. Černý rybník, též označovaný jako Stumpfteich, je umístěn v přírodním údolí nazývaném Mariánské. Vyhlídku v Mariánském údolí navštěvoval Johann Wolfgang Goethe při návštěvách zámku v letech 1818 a 1822. Tato vyhlídka byla znovuvybudována v roce 1994 dle původních stop v kameni. V okolí vyhlídky se nachází skupina jedlí obrovských (*Abies grandis*). Kolem údolí vede cesta přes zaplavovaný rybník Bahňák do města Lázně Kynžvart (Říha 2004). Pstružní rybník u budovy zahradnictví nebyl přírodního původu a byl uměle vymodelován (Křesadlová, 2017). Na jižním okraji parku v místě, kde krajinný park přechází v pastvinu, se rozpiná Pískový rybník. Jeho severní břeh zastíňují jehličnaté stromy a několik pískovcových balvanů, které společně s listnatými stromy na západním břehu vytvářejí romantický ráz prostředí (Hošťálková et al. 1999). V okolí Pískového nebo také Pisčitého rybníka roste vzácný druh ostřice bleší (*Carex pulicaris*), kde se z hlediska výskytu ve Slavkovském lese jedná o vzácnost. Výskyt zde byl dokumentován až zhruba v posledních 10 až 15 letech (Bauer et al. 2013). U Písečného rybníka končí parková úprava a přechází v pastviny (Lancinger et al. 1976). Na úpatí Májové hory nalezneme ještě rybník Prostřední a Spodní, jejichž hráže byly osázeny olšemi (*Alnus glutinosa*) (Fuks 1958).

V blízkosti budovy zámku na jihozápadní a jižní straně statku se nachází také rybník Philo. Po jeho straně vede vozová cesta (Lancinger et al. 1976) .

Lví pramen napájí vodovod nacházející se nedaleko budovy pivovaru, byl vybudován roku 1938 stavitelem A. Langem. Jedná se o mosazný chrlič ve tvaru lví hlavy zasazený do kamenného kvádru. Chrlič byl původně ze zinkové maskarony, po obnově v roce 1994 byl ale tento materiál vyměněn právě za mosaz (Národní památkový ústav 2019). Poloha přírodních a architektonických prvků je vyznačena na obrázku č.15 v kapitole 4.

3.5.4. Golfové hřiště v areálu parku

Původní projekt vybudování osmnáctijamkového golfového hřiště pochází z 90. let minulého století. K jeho realizaci nakonec nedošlo pro nedostatek finančních prostředků. Jeho výstavba tedy začala až o více než 10 let později (Kalová 2010). Areál golfu byl budován do roku 2009, ale nájemní smlouva s Národním památkovým ústavem byla z důvodu nesplnění stanovených podmínek podepsána až roku 2011. Golfové hřiště o rozloze 100 ha zbudované v prostorech zámeckého parku a jeho bezprostředním okolí po roce 2003 výrazně narušilo autenticitu krajinného parku v Kynžvartu. Plocha golfu je vyznačena na mapce v kapitole Zhodnocení podkladových údajů.

Negativní dopad má golf hlavně v pohledu na celkovou kompozici parku a týká se také nevhodného vysazení dřevin. Velmi nevhodné je umístění jamkoviště do přímé blízkosti zahradního průčelí zámku na hlavní průhledové ose parku, kterou tím značně narušuje. Tímto nešťastným umístěním dochází ke snížení hodnoty kvality památky a negativně působí na vnímání památky veřejností. Nachází se zde také terasa zámecké kavárny, kde se návštěvníci mohou cítit blízkostí golfu nekomfortně. Přestože provozovatel golfového hřiště přispívá k údržbě zámeckého parku, jeho umístění do centra má devastující účinek na hodnoty tohoto parku i na památky zahradního umění obecně (Křesadlová 2017).

3.5.5. Kácení dřevin v zámeckém parku

V parku probíhá přibližně od roku 2018 kácení stromů. Z počátku se nejednalo o velké množství, šlo pouze o bezpečnostní opatření. Jednalo se o odstranění stromů v havarijním stavu, zničených jedinců, vývrátů, rizikových stromů, které hrozily pádem na vozovku či návštěvnické trasy a o přirozené úbytky. Druhá etapa kácení nastala mezi roky 2018 a 2019, kdy v oblasti propukla kůrovcová kalamita. Je uváděno, že napadených stromů bylo až 90 %. V této etapě došlo k odstranění napadených jedinců, odstranění smrkových monokultur, které byly napadeny především a odkácení mrtvých a suchých. Opatření mělo minimalizovat další šíření nákazy, přesto ale bylo napadení masivní. Tato situace mohla být využita jako koncept památkové péče. Kácení mohlo pomoci vzhledu parku k návratu do jeho podoby na konci 19. století. V rámci této etapy byly tedy odstraněny také smrkové nálety, zatím bez následné náhrady, a to umožnilo návrat luk a pasek. Ve 20. a 30. letech 20. století byly tyto louky osázeny smrky a došlo k zániku těchto kompozičně významných ploch. Důvodem vysazování množství smrků v té době bylo chudnutí rodu Metternichů. Po 1. světové válce totiž propuklo určité nepřátelství vůči šlechtickým rodům a došlo ke konfiskaci jejich majetku. Metternichové nechali vysadit smrky s vidinou malé náročnosti na údržbu a možného zisku v budoucnu. Po 2. světové válce jim ale byl zkonfiskován veškerý majetek a k plánovanému kácení a tedy obnovení nezalesněných ploch nedošlo. V 60. letech došlo naopak k dalšímu zalesňování a parková kompozice byla dosadbami výrazně poškozena.

Ve třetí etapě kácení, která pokračuje i v současnosti, bylo tedy hlavním cílem navrátit park do původní podoby. Jedná se o oblasti pod obeliskem, o pruh kolem Štolbova kříže, okolí Mariánského údolí, u kovářny, lesní kaple a na Májové louce. Kácené stromy jsou 70 až 90 let staré, mladší jedinci jsou pak

náletové dřeviny. Celý park má rozlohu necelých 300 ha, hlavní památkové jádro má ale kolem 100 ha. Okraje tohoto jádra jsou hodně zalesněna a je třeba je odkácet. Odstranění nepůvodních monokultur a navrácení luk obnoví průhledy nejen hlavní, ale i dílčí a tak posílí historickou kompozici dle podkladů. Mezi vykáčené druhy dřevin patří z 99 % smrkové monokultury, zaměření kácení bylo výlučně na smrky, v poslední etapě se jednalo také o náletové brízy, olše, jasan. Při kácení také vznikly škody poškozením padajícími stromy. Poškozené stromy zanechaly torza, která jsou na místě ponechána a poskytují regeneraci oblastí. Dále se jednalo o minimum dalších stromů v havarijním stavu. Některé byly vykáčeny kvůli uzpůsobení prostředí zde se vyskytujícím netopýrům. Asi 415 stromů bylo arboristicky ošetřeno a zajištěno zdravotními a bezpečnostními řezy. Těmito zásahy vznikla torza stromů v centrální části parku, který zde byla ponechána, jelikož není záměrem jedince zničit ale ponechat charakter parku.

Došlo také k vysazování asi 220 stromů z čehož se ze dvou třetin jedná o stromy listnaté, jako buky, duby, lípy a jasany v různých pyramidových a převislých kultivarech. Z jedné třetiny se pak jednalo i o stromy jehličnaté, které do parku neodmyslitelně patří. Nejednalo se ovšem o monokultury ale o solitery nebo malé skupiny. Vysazovány jsou smrky a borovice vejmutovky.

Během třetí etapy bylo prozatím vykáčeno asi 1200 kubiků, ve druhé 800. V první bylo množství pokácených stromů malé, jelikož šlo pouze o kácení cílené na jednotlivé stromy. Vytežené napadené dřevo poskytlo velmi malou tržbu a s ohledem na finanční náročnost těžby docházelo k prodělávání. Třetí etapa je nyní výnosná. Vytežené dřevo se zpracovává pro vlastní potřebu zámku k vytápění a prodává se jako stavební. Vliv kácení na park považuje kastelán zámku jako pozitivní, jelikož dojde k obnovení průhledů, které podporují původní kompozice. Mrtvé stromy působily neesteticky, navíc hrozilo nebezpečí pádu. Z 80 % byl park zbaven smrkových monokultur a náletových dřevin. Nyní dochází k rehabilitaci parku a navrácení stavu z doby tvůrců. Tento návrat je podpořen čerpáním z historických mapových podkladů. Negativním důsledkem kácení je zničení cest užíváním těžařských strojů.

Obrázek 12: Dopad kácení (autorka práce)

V poslední době byl park zanedbaný, hlavní záměr byl kladen na zámeckou budovu a ne park a proto je nynější zaměření na areál vítanou změnou. Byly poskytnuty dotace na podporu biodiverzity netopýrů, což také podpořilo tento projekt. Bohužel kvůli nynější situaci se vzrůstající inflací hrozí utnutí rehabilitace parku.

Zámecký park je vnímán jako významná lokalita, která patří k CHKO Slavkovský les. Ohledně kácení se zde setkávají dvě odborné složky, jednak památková péče a také ochrana přírody. To činí určité potíže se zájmy jednotlivých organizací, kdy má každé jiné cíle a to může značně komplikovat rehabilitaci parku (Cink 2022).

Obrázek 13: Kácení smrkových monokultur (autorka práce)

4. ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

V rámci projektové části práce byl vytvořen návrh úpravy zámeckého parku a vytvoření turistických tras parkem, které byly obohaceny o nově navržený mobiliář v podobě dřevěných popisových tabulí. Před samotným návrhem je zapotřebí provést analýzu areálu zámeckého parku a jeho blízkého okolí. Tato kapitola studuje a interpretuje historické podklady, přírodní poměry a širší vztahy zámeckého parku a jeho okolí.

4.1. Prostorová analýza

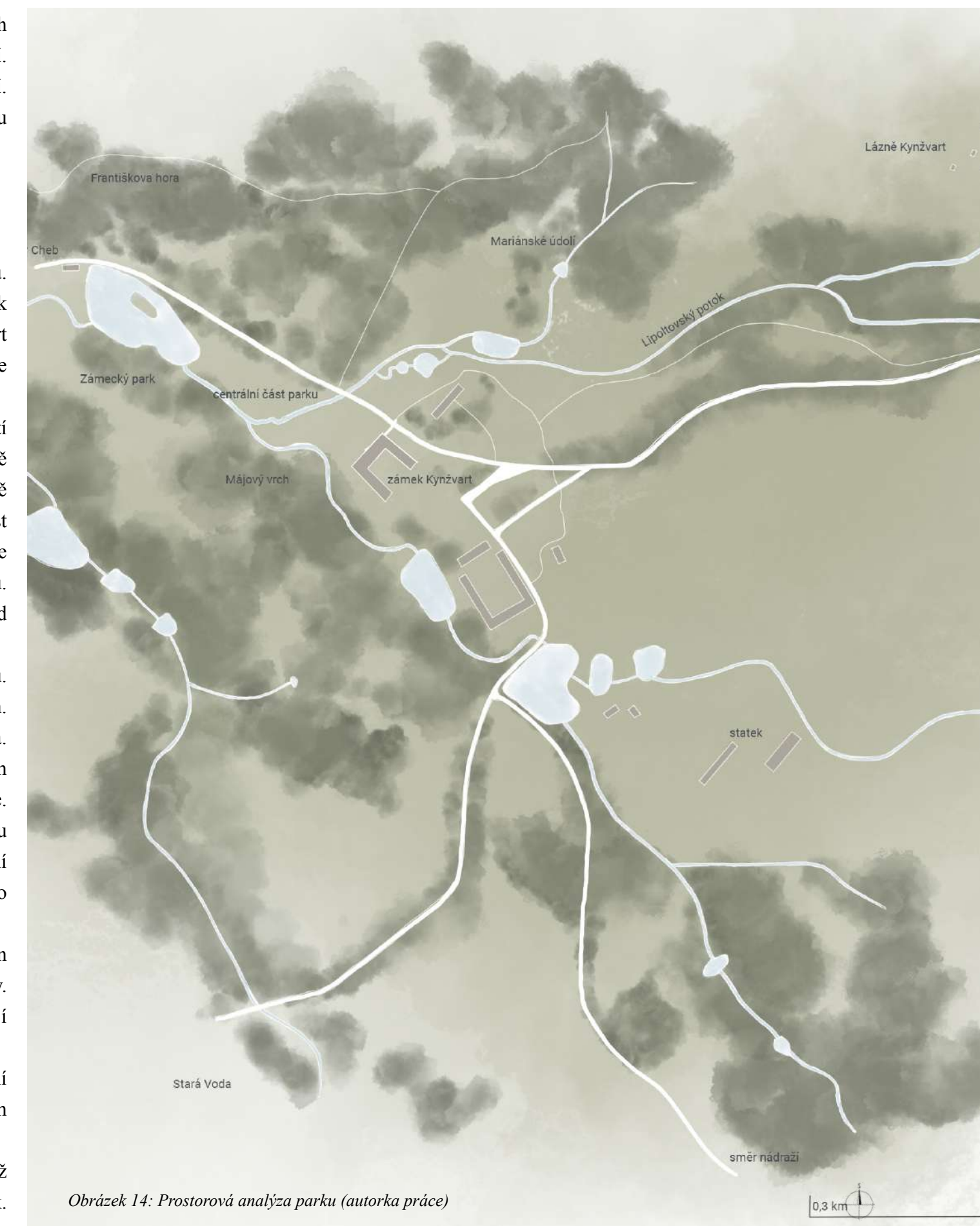
Zámecký park není nijak přímo vymezen nebo ohraničen plotem, zdmi nebo jinou fyzickou zábranou. Úprava parku jedinečně propojuje anglický park a okolní krajinu a není zde zřejmé, kde končí park a začíná krajina. Zámecký areál se nenachází v přímé blízkosti jiné zástavby, město Lázně Kynžvart je vzdáleno asi 2 km. Jižně od areálu se dá po hlavní komunikaci, která vede kolem parku, dostat do obce Stará Voda.

Oblast zámku leží v širokém údolí výběžků Karlovarské vysočiny a Českého lesa. Park je součástí Slavkovského lesa. Jedním z prvků krajinářského parku je také využití terénu a vytváření přirozeně vypadajících kopců a svahů. Kynžvartský park nebylo třeba nijak upravovat, protože se v terénně zajímavé oblasti již nachází. Areál obklopují přirozeně vytvořené kopce a v jejich údolí leží centrální část parku. Do parku patří Májový vrch, Františkova hora a Mariánské údolí. Terénní rozmanitost obohacuje park, poskytuje další možnosti průhledů za horizontem a uzavírá prostory parku do menších celků. Oblast vymezuje také smíšená lesní vegetace, která zámek skrývá v určitých průhledech. Například zámecká budova se nám při cestě po hlavní komunikaci z Chebu odhalí až po překonání javorové aleje. Právě různé průhledy a pohledy jsou důležitým a typickým prvkem krajinářského parku. Tyto průhledy udávané rozmístěním zeleně nasměrují diváka k důležitým objektům a scénériím. Průhledy se postupnou cestou parkem postupně uzavírají a otevírají a odhalují pozorovateli nová místa. Hlavní průhledovou osu v Kynžvartském zámeckém parku je osa pohledu od zámecké budovy směrem na Mlýnský rybník. Na této ose se nenacházejí žádné překážky v podobě terénních výkyvů či vegetace. Další dříve velmi významnou, dnes již ne tak známou, průhledovou osou je osa opět od budovy zámku směrem k obelisku na Františkově hoře. Tento průhled zanikl v minulém století v důsledku vysazení smrkových monokultur, které zabránily průhledu na prvek. Nedávné kácení ale umožnilo obnovení tohoto průhledu.

Celým areálem protéká Lipoltovský potok z města Lázně Kynžvart. Jeho tok byl upraven tak, aby obohatil areál o různé vodopády a umělé peřeje a tím doplnil park o unikátní vizuální a akustické vjemy. Potok má kolem budovy zámku podobu kanálu. Zároveň ozvláštňuje areál o různé mosty, které přidávají na atraktivitě procházek.

V areálu se nachází množství přírodních a architektonických prvků. Nejvíce z nich nalezneme v centrální části parku kolem zámecké budovy na Májovém vrchu, zde se nachází Lesní kaple, vyhlídka na bludném kameni a pavilon Čajovny. Na protější Františkově hoře se nachází obelisk.

Park rozděluje asfaltová cesta vedoucí z Chebu do města Lázně Kynžvart. Cesta se zde ale nacházela již v původních dobách a vznikla na ni javorová alej, která příjemně uvozuje přijíždějící návštěvníky na zámek.

Obrázek 14: Prostorová analýza parku (autorka práce)

Obrázek 15: Přírodní a architektonické prvky (autorka práce)

- 1 budova zámku
- 2 zámecký pivovar a Hájenka
- 3 Lvi pramen
- 4 socha Artemis
- 5 Čajový pavilon
- 6 Lesní kaple
- 7 vyhlídkový altán na bludném kamenu
- 8 hospodářský dvůr
- 9 stará kovárna
- 10 dům zahradníka se skleníky
- 11 Ptačí alej
- 12 ostrůvek s dřevěnou chatou
- 13 kolový mlýn
- 14 obelisk Františkův monument
- 15 Tatiščeovy skály
- 16 Štoblův kříž
- 17 vyhlídka
- 18 kříž princezny Pascaliny

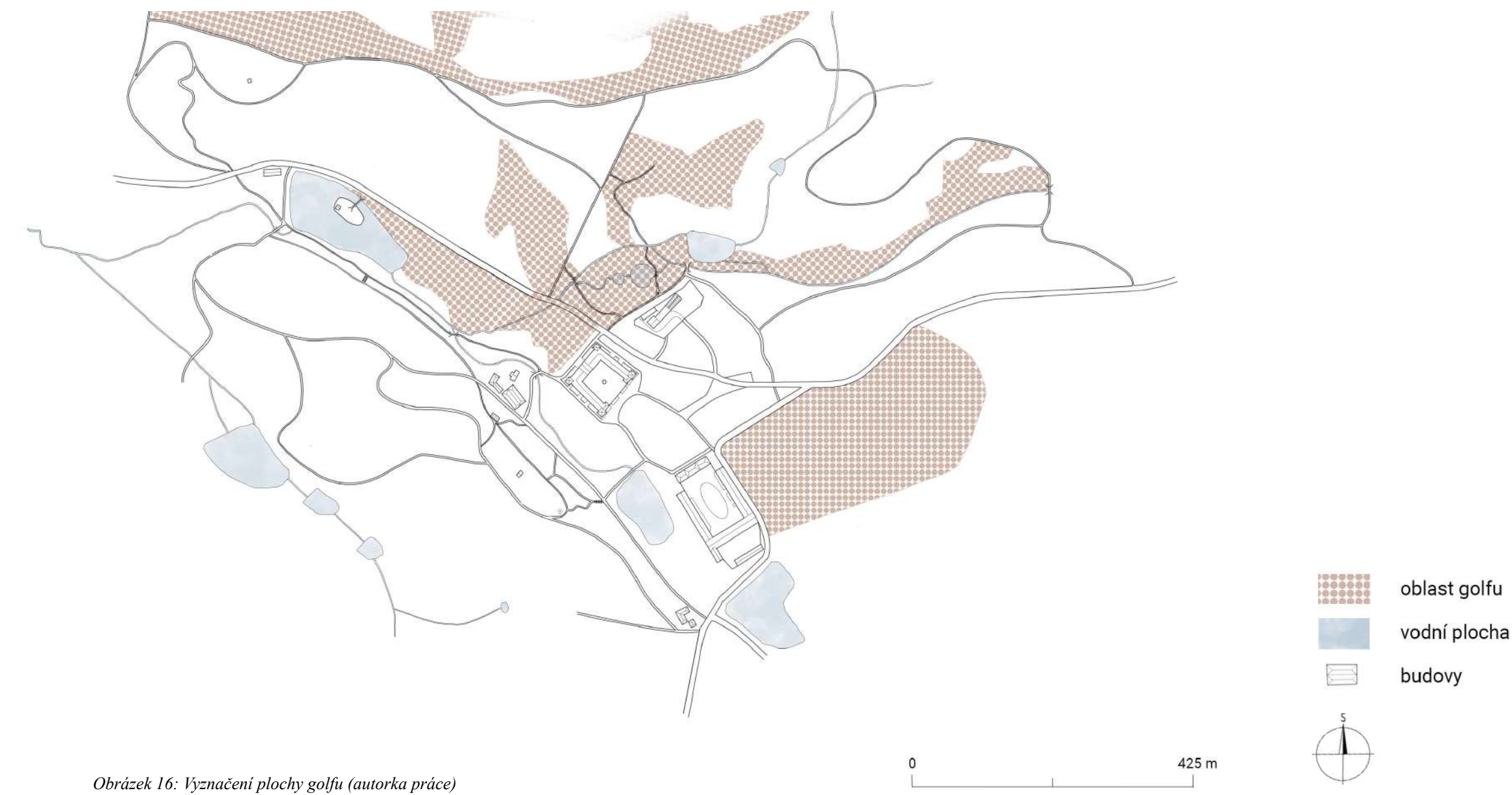
- a Mlýnský rybník
- b Písečný rybník
- c Husí rybník
- d Kachní rybník
- e Panský rybník (Philo)
- f Pstruží rybník
- g Černý rybník
- h Májová hora
- i Františkova hora
- j Mariánské údolí

- písčité plocha
- vodní plocha
- travnatá plocha
- souvislý porost listnatých dřevin
- souvislý porost jehličnatých dřevin
- pozemní komunikace
- plocha lesních cest
- listnatý strom
- jehličnatý strom

U zámku se nachází také parkoviště zastíněné buky a zeravy.

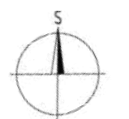
Problémem v parku byl hojný výskyt náletových dřevin a také smrkových monokultur, které narušovaly původní kompozici a bránily důležitým průhledům. Toto negativum je v současné době ale napraveno postupným kácením těchto druhů.

Na ploše zámeckého parku se nachází golfové hřiště. Negativem je, že jeho část zasahuje přímo v centrální části před budovou zámku a narušuje tak kompozici a princip krajinářského parku. V rámci golfového hřiště byly vybudované také nové cesty vodní prvky. Plochy golfového hřiště v zámeckém parku jsou vyznačeny v následující mapce.

Obrázek 16: Vyznačení plochy golfu (autorka práce)

- oblast golfu
- vodní plocha
- budovy

4.2. Přírodní podmínky

Zámecký park se nachází v nadmořské výšce od 560 do 613 m n. m. Nejvyšším bodem je vrch u Mariánského údolí, který měří 612,9 m n. m. a druhým nejvyšším je poloha lesní kaple na Májovém vrchu v nadmořské výšce 609,3 m. Klimaticky spadá do klimatického regionu 8, tedy mírně chladného, vlhkého. Průměrná roční teplota je 5 - 6° C s průměrným ročním úhrnem srážek 700 - 800 mm. Nejčtenější půdní zastoupení mají kambizemě dystrické, podzoly a gleje fluvické. Potenciální vegetací jsou bikové bučiny a doubravy. Unikátem v této oblasti je výskyt minerálních pramenů na zlomových liniích způsobených vrásněním.

4.2.1. Fauna a flora

V povodí Lipoltovského potoka se rozprostírají louky a mokřady, které postupně přecházejí ve smíšené lesy. V těchto smíšených lesích se nacházejí především buk lesní, javor klen, duby, jasany a jedle. Hojně zastoupení zde mají také smrkové monokultury, které zde byly vysazeny v minulém století kvůli finančním problémům vlastníků zámku. Výhodou smíšených lesů je z přírodního hlediska menší náchylnost k erozím a jsou druhově bohatší. Zajímavým druhem, který zde byl v minulosti hojně zastoupen a nachází se v této oblasti do teď, je bolševník. Bolševník byl přivezen do Kynžvartu jako okrasná dřevina za doby Mettermichů a začal se zde nekontrolovatelně šířit. V současné době je již zamezeno rozšíření ve větším měřítku a výskyt je regulován. V okolí Lázní Kynžvart se vyskytují vzácnější formy hadcových rostlin, jako je například rožec kuřičkolistý (*Cerastium alsinefolium*) nebo sleziník hadcový (*Asplenium serpentini*). Dále jsou vzácnými druhy například vrba borůvkovitá, arnika horská, chrastavec rolní hadcový. Na Kladské nedaleko od Kynžvartu se vyskytují také druhy orchidejí, masožravých a jiných vzácných rostlin vázaných na mokřadní a slatinné louky. Zde se vyskytující hadcové pásmo obohacuje faunu o rozšíření vřesovce (*Erica carnea*).

Vzácnějšími formami živočichů jsou v okolí Kynžvartu pouze zástupci nižších živočišných tříd. Jedná se například o červa *Naidium luteum*. V lesích jsou pak zastoupena některá kožešinová zvířata jako například kuna lesní nebo početné množství vysoké zvěře. V minulosti se ve městě nacházela farma stříbrných lišek. Na mokřadech v okolí se vyskytuje jeden z nejvzácnějších evropských motýlů hnědásek chrastavcový, který se v současné době nachází pouze v Karlovarském kraji. Hnízdí zde také čáp černý, datlík tříprstý a vzácný orel křiklavý. V posledním desetiletí se zde také vzácně objevuje bobr evropský. Slavkovský les je také nejzápadnější oblastí s výskytem sysla obecného (Hamelika 2022).

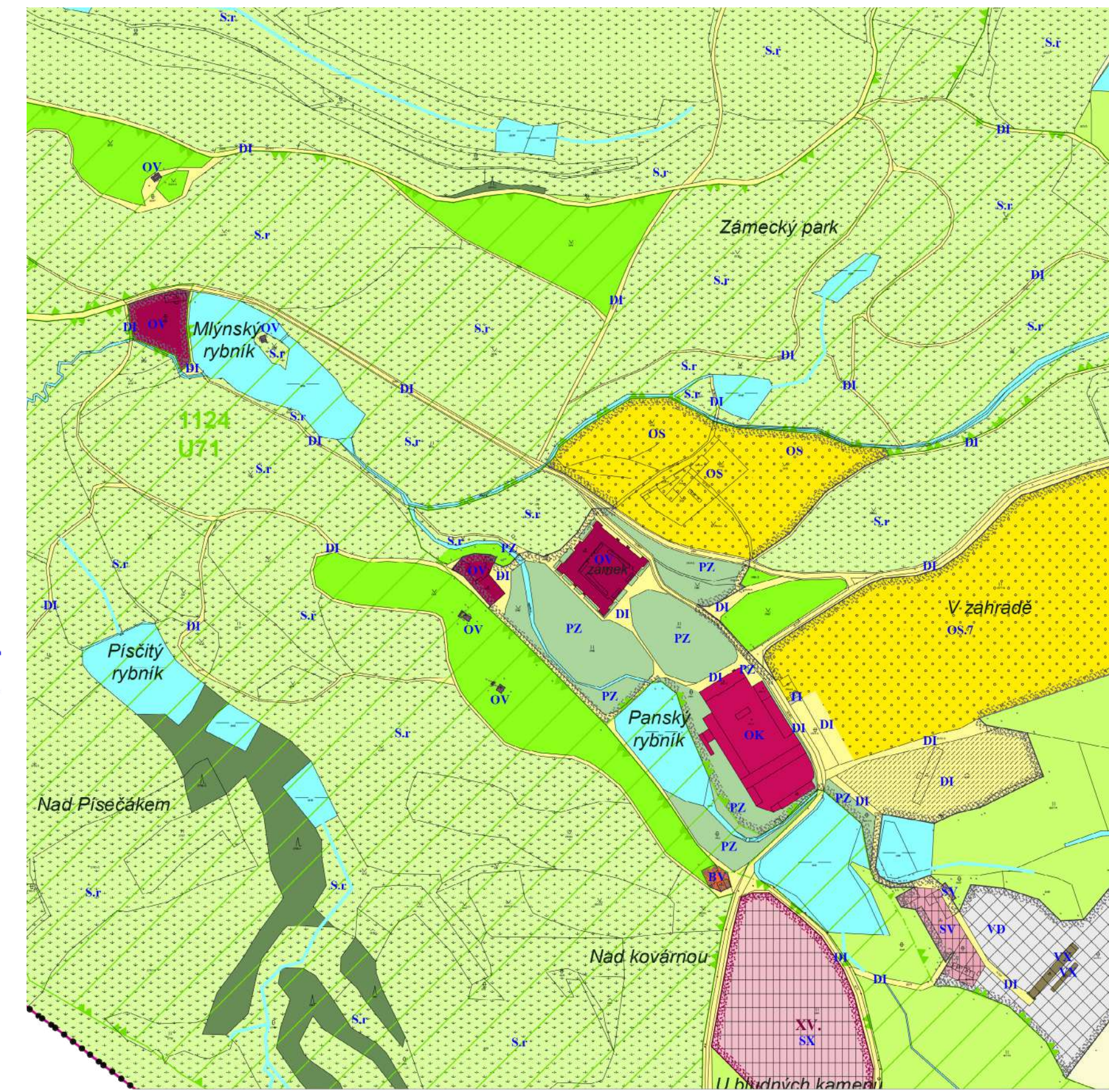
4.2.2. Geologie

Slavkovský les má žulový základ, díky čemuž mohla vzniknout významná rašeliniště na Kladské zadržování srážkové vody. Pozoruhodným objektem Kynžvartu je zde se nacházející hadcový pruh. Hadeč také nazývaný serpentín je hornina tmavozelené, která se skládá z druhotných křemičitanů železa a hořčíku. Hojný výskyt zde má také již zmiňovaná žula. U kynžvartského zámku se na povrch dostává žula porfyritická. V blízkém okolí se nachází také naleziště křemene mléčného, citrínu a růženinu. V okolí zámku se dále nacházejí ložiska sfaleritu, galenitu a křemence s arzenovým kyzem. Na trase mezi Kynžvartem a Starou Vodou byl zaznamenán výskyt amethystu, fibrolitu a triplitu (Lázně Kynžvart 2021).

4.3. Územní plán

VD		Plochy výroby a skladování - drobná a řemeslná
OS		Plochy občanského vybavení sportu
DI		Plochy dopravní infrastruktury
PZ		Plochy veřejných prostranství zeleně
		Plochy zemědělské - trvalý travní porost
		Plochy smíšené nezastavěného území - krajinná zóna rekreačně sportovní
		Plochy přírodní - ostatní plochy okras
		Plochy občanského vybavení nekomerční
		Plochy občanského vybavení komerční
		Plochy vodní a vodohospodářské - vodoteč, vodní plocha, mokřina
		Plochy smíšené obytné vesnického typu
		Plochy smíšené obytné specifické

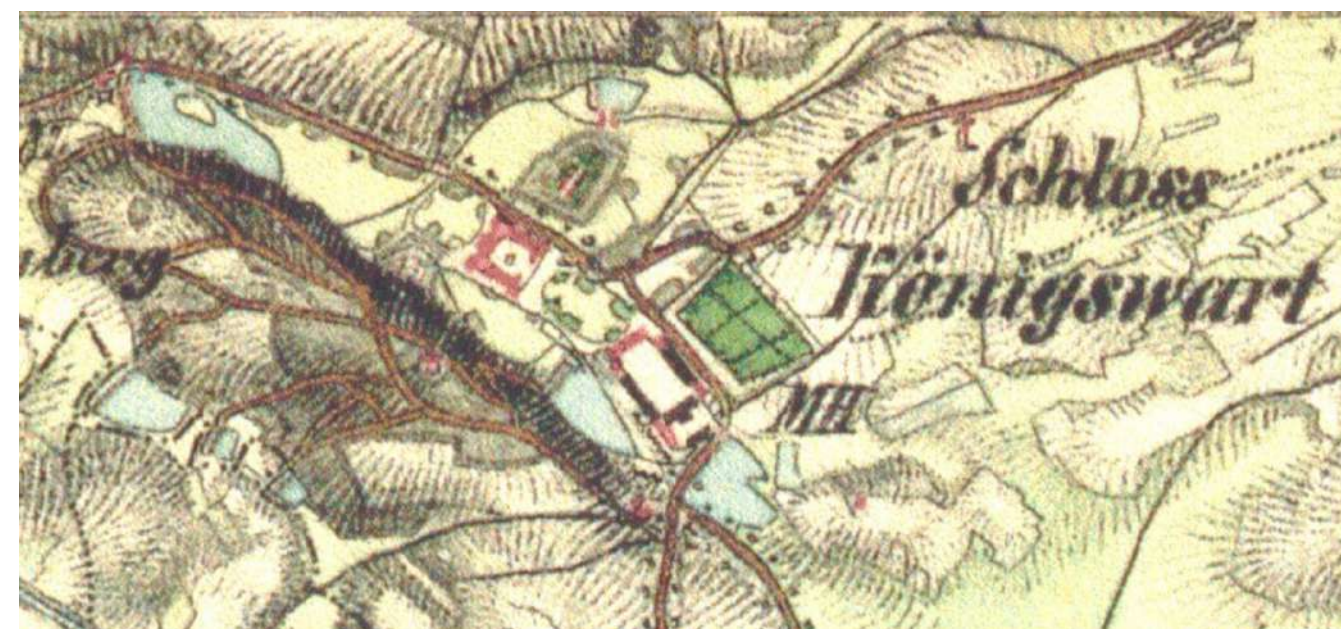
	Nadregionální biocentrum
	Nadregionální biokoridor
	Regionální biocentrum
	Regionální biokoridor
	Místní biocentrum
	Místní biokoridor
	Hranice zastavěného území ke dni 2.6.2015
	Zastavěné plochy

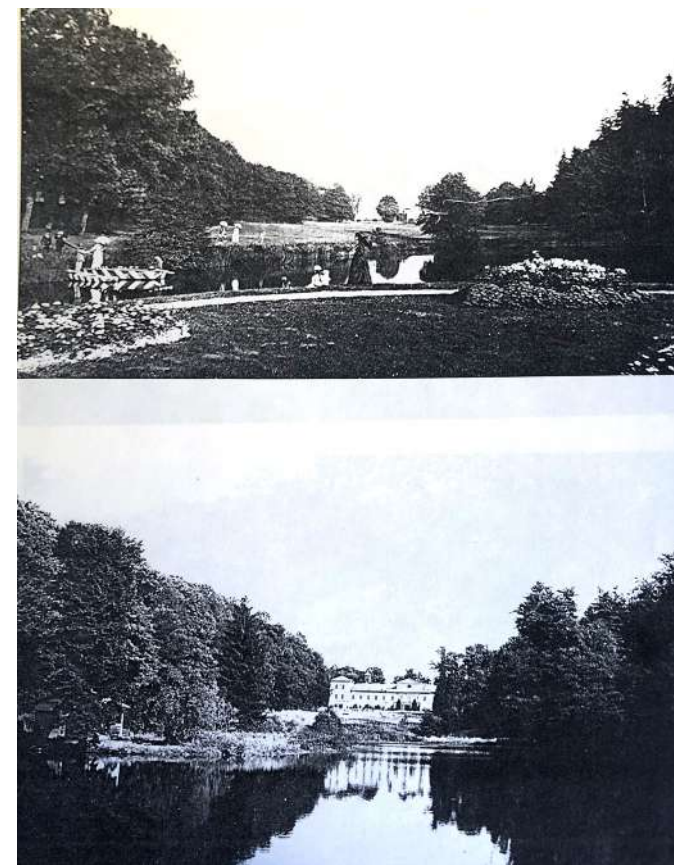
Obrázek 17: Územní plán (www.laznekyznvart.cz)

4.4. Historické proměny

Zámecký park byl původně vytvořen v pravidelně členěném barokním stylu, který ale později nahradil koncept přírodního parku. V letech 1833 až 1839 byl zámek důkladně rozšířen a přebudován a jeho vývoj byl udán a usměrněn klasicistním zahradníkem Riedlem a dvorním zahradníkem Bíbou ze Schönbrunnu (Národní památkový ústav 2019). Zahradla byla, jak tedy udával trend tehdejší doby, rozšířena a proměněna v přírodní park, jehož rozloha byla jen o trochu menší, než je současná rozloha parku. V druhé polovině 19. století park vymezují hlavní okružní komunikace. Plochy, na kterých se dříve nacházela pole, byly nahrazeny pastvinami se skupinami nebo se solitéry dřevin. Na jih od budovy se nacházel květinový parter a celé okolí zámku na travnatých plochách doplňovala ornamentální květinová výsadba. Ovocnou zahradu vystřídala školka pro pěstování mladých dřevin. Park se v tomto období a toto rozšíření plochy mělo za cíl zesílit clony tvořené porostem vůči okolnímu světu. Zámek byl roku 1945 zkonfiskován na základě Benešových dekretů. Protože na panství není nikdo, kdo by o zámek a jeho zahradu řádně pečoval, park není od počátku 20. století dostatečně udržován. Docházelo k nevhodnému zalesňování, zarůstání některých cest a vzácné druhy dřevin byly postupně ničeny. Květinové výsadby v okolí budovy byly pro svou náročnost na údržbu odstraněny. Kompozice parku si ale i přesto zachovala svůj osobitý charakter. Historický vývoj parku lze označit jako kontinuální, jelikož byl objekt ve vlastnictví jedné rodiny a úpravy byly prováděny jako reakce na společenský a ekonomický vývoj (Hošťálková et al. 1999). Následující historické fotografie dokumentují stav parku na počátku 20. století (vždy ve dvojici nahoře) v porovnání se stavem v roce 1989 (dole). Z těchto snímků je možné pozorovat, jak péče o park upadala a došlo k jeho zanedbání. První snímek ukazuje pohled od Mlýnského rybníka. Na snímku se nachází výsadba a cesta, které byly inspirací k vytvoření výsadby v projektové části. Z podkladů je dále patrný průběh zalesňování smrkovými monokulturami.

Obrázek 18: Vojenské mapování zámeckého areálu (www.oldmaps.geolab.cz)

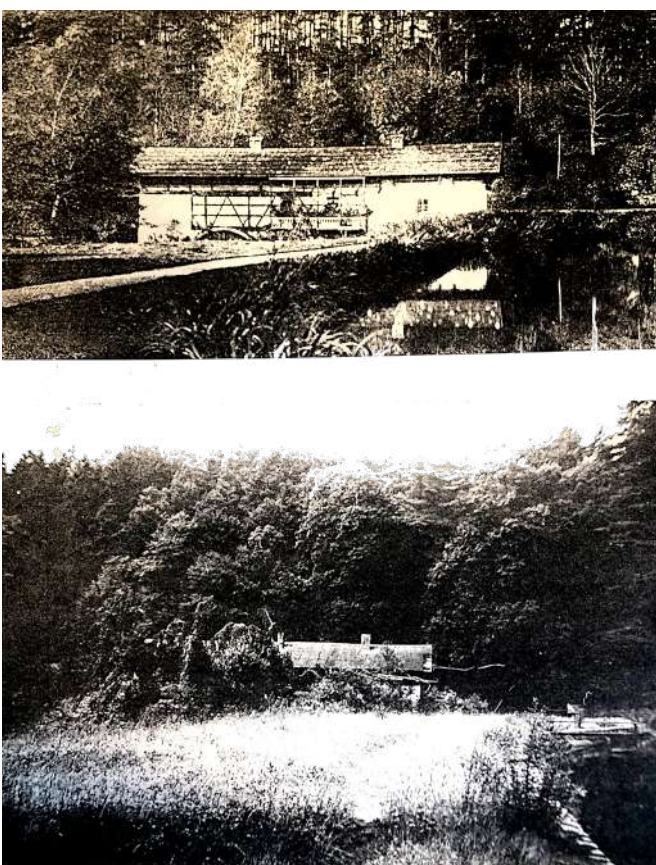
Obrázek 19: Porovnání - hlavní osa (NPÚ)

Obrázek 21: Porovnání - zámek (NPÚ)

Obrázek 20: Porovnání - hospodářské budovy (NPÚ)

Obrázek 22: Porovnání - Mlýnský rybník (NPÚ)

Obrázek 23: Mapa z roku 1841 (www.ags.cuzk.cz)

Obrázek 24: Širší vztahy (autorka práce)

4.5. Současný stav řešených území

4.5.1. Okolí Mlýnského rybníka

Řešená plocha na území zámeckého parku zaujímá 452 m² a jedná se o plochu nepravidelného půdorysu. Nachází se na parcele číslo 2082 ve vlastnickém právu Národního památkového ústavu České republiky. Nachází se v nadmořské výšce 564 m n. m. a svažuje se z obou stran, na jedné do uměle vytvořené rokliny a na straně druhé směrem k rybníku. V současné době se na řešené ploše nachází pouze staré, nevhledné stavidlo a prostor odpaliště golfového hřiště. Prostor golfu byl v rámci zpracování projektu zanedbán. Nenachází se zde žádná cesta ani mobiliář. Na celé ploše je travnatý porost.

charakteristika regionu

klimatický region 8 - mírně chladný, vlhký (MCH)
 průměrná roční teplota 5-6° C
 průměrný úhrn srážek 700 - 800
 půdní poměry: kambizemě dystrické, podzoly

přírodní poměry

potenciální vegetace biková doubrava
 nadmořská výška 562 - 565 m n. m.
 sklonitost 2-5° - mírný sklon
 expozice jihozápadní

širší vztahy

Okolí řešené plochy tvoří přírodně krajinářský zámecký park zámku Kynžvart. Celý park se nachází necelé dva kilometry od lázeňského města Lázně Kynžvart. V blízkosti se nenachází zástavba. Ze severní strany přiléhá poměrně frekventovaná pozemní komunikace č. 2118 z Chebu do města Lázně Kynžvart. Prostor je přístupný ze severu, západu a jihu a na východní straně se nachází Mlýnský rybník. Celý prostor se nachází v jádru zámeckého parku na hlavní kompoziční ose. Na území je dálkový průhled od zámecké budovy. Řešená oblast není nijak ohraničena fyzickou zábranou. V současnosti není prostor nijak zapojen co se týče cestní sítě a kromě starého stavidla a budovy starého mlýna se zde nic nenachází. Park a obzvlášť tento prostor je intenzivně navštěvován turisty, a proto je jeho obnova důležitá.

4.5.2. Výsadba u zámecké budovy

Záhon trvalkové výsadby v těsné blízkosti zámecké budovy se rozkládá na ploše 60 m². Nachází se na parcele číslo 1948 obce Lázně Kynžvart jejíž celková výměra je 10710 m². Parcela je ve vlastnickém právu Národního památkového ústavu České republiky. Jedná se o nemovitou národní kulturní památku patřící do II. - IV. zóny chráněné krajinné oblasti. Nachází se v nadmořské výšce 581 m n. m. Terén je zde rovný a nesvažitý. Na celé ploše je travnatý porost. V oblasti řešeného území se nenachází žádný mobiliář ani výsadba. Nově vytvořený záhon je přístupný ze všech stran, na severní straně přímo sousedí s mlatovou cestou kolem zámecké budovy.

charakteristika regionu

klimatický region 8 - mírně chladný, vlhký (MCH)
 průměrná roční teplota 5-6° C
 průměrný úhrn srážek 700 - 800
 půdní poměry: kambizemě dystrické, podzoly

přírodní poměry

potenciální vegetace biková doubrava
 nadmořská výška 581 m n. m.
 sklonitost 1°
 expozice jihozápadní

širší vztahy

Okolí řešené plochy tvoří přírodně krajinářský zámecký park zámku Kynžvart. Celý park se nachází necelé dva kilometry od lázeňského města Lázně Kynžvart. V blízkosti se nachází budova zámku zástavba. Ze severní strany přiléhá mlatová cesta, zbytek plochy je obklopen tranatým porostem. Území je viditelné ze všech stran. Řešená oblast není nijak ohraničena fyzickou zábranou. Prostor je intenzivně navštěvován turisty pro těsnou blízkost zámku, proto je výsadba přínosná estetickou hodnotou.

4.5.3. Cesta na hlavní průhledové ose

Nově vytvořená mlatová cesta na hlavní průhledové ose zaujímá plochu 110 m², je 100 m dlouhá a 1,1 m široká. Nachází se na parcele číslo 1950 obce Lázně Kynžvart. Celková výměra parcely činí 10440 m² a spadá pod vlastnictví České republiky, příslušným orgánem hospodaření s majetkem je Národní památkový ústav České republiky se sídlem Valdštejnské náměstí 162/3, Malá Strana, 11800 Praha 1. Jedná se o nemovitou národní kulturní památku patřící do II. - IV. zóny chráněné krajinné oblasti. Nachází se v nadmořské výšce 576 - 581 m n. m. Terén se mírně svažuje směrem od silnice k cestě kolem Májového vrchu. Na celé ploše je travnatý porost. V oblasti řešeného území se nenachází žádný mobiliář ani výsadba. Nově vytvořená cesta propojí části parku po vzoru historických map, na kterých se nacházela.

charakteristika regionu

klimatický region 8 - mírně chladný, vlhký (MCH)

průměrná roční teplota 5-6° C

průměrný úhrn srážek 700 - 800

půdní poměry: kambizemě dystrické, podzoly

přírodní poměry

potenciální vegetace biková doubrava

nadmořská výška 576 - 581 m n. m.

sklonitost 3 - 5°

expozice jihozápadní

širší vztahy

Okolí řešené plochy tvoří přírodně krajinářský zámecký park zámku Kynžvart. Celý park se nachází necelé dva kilometry od lázeňského města Lázně Kynžvart. V blízkosti se nachází budova zámku. Ze severní strany přiléhá hlavní komunikace č. 2118 z Chebu do města Lázně Kynžvart, zbytek plochy je obklopen tranatým porostem. Plocha cesty se nachází na území golfového hřiště. Prostor golfu byl v rámci zpracování projektu zanedbán. Území je viditelné ze všech stran a nachází se v centrální části parku na hlavní průhledové ose. Řešená oblast není nijak ohraničena fyzickou zábranou. Prostor je intenzivně navštěvován turisty pro těsnou blízkost zámku a umístění na hlavní průhledové ose.

Obrázek 25: Současný u zámecké budovy (autorka práce)

Obrázek 26: Současný stav před budovou zámku (autorka práce)

Obrázek 27: Současný stav Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 29: Současný stav centrální část (autorka práce)

Obrázek 28: Současný stav okolí zámku (autorka práce)

Obrázek 30: Současný stav centrální část od Májového vrchu (autorka práce)

5. PROJEKTOVÁ ČÁST

5.1. Koncept řešení

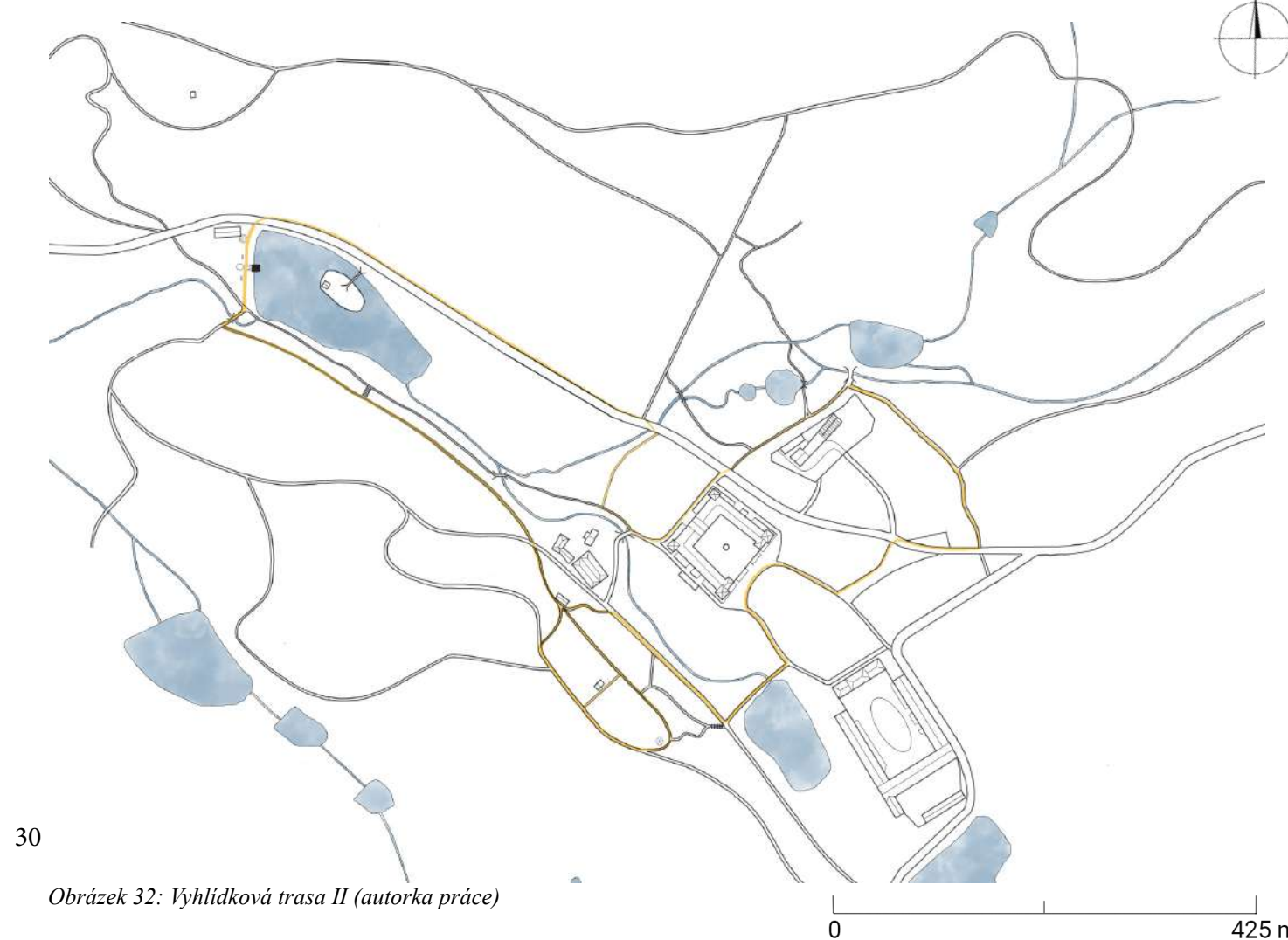
V rámci projektu byly vytvořeny vyhlídkové trasy zámeckým parkem, které propojují nejvýznamnější architektonické a přírodní prvky zahrady. Důležitě poznatky k vytvoření tras tak, aby zde byly využity různé průhledy, byly čerpány z knihy Zahrada od Jiřího Marečka. Součástí vybudování těchto tras je vytvoření nových cest, které byly inspirovány historickými cestami. Při zpracování projektu byla záměrně zanedbána přítomnost golfu. Tyto nové cesty vznikly v centrální části parku před budovou zámku tak, aby byla propojena javorová alej a cesta podél Májového vrchu. Součástí vytvoření okružních tras byl vytvořen mobiliář v podobě dřevěných tabulí s popisem objektu, u kterého se budou nacházet. Nohy těchto tabulí budou vytvořeny ze dřeva tak, aby vypadly jako stromy a tím zapadly do konceptu parku.

Vzhledem k poměrně zanedbanému stavu parku je třeba poskytnout možná řešení. Nový koncept bude vycházet z historických dat poskytnutých NPÚ se sídlem v Lokti a nalezených na mapovém portálu ČÚZK, který umožňuje náhled do celého parku. Z těchto zdrojů je zjistitelné vedení historických cestních sítí, které je respektováno při vytváření cest nových v rámci projektu. Historické podklady dokumentují cesty u Mlýnského rybníka a na hlavní průhledové ose před budovou zámku. Právě tyto cesty budou v rámci projektu vytvořeny. Z historických podkladů bylo dále také zjištěno, že se v blízkosti zámecké budovy nacházela květinová výsadba. V rámci projektu byl vytvořen návrh na novou trvalkovou výsadbu.

- vyznačení vyhlídkové trasy
- vyznačení vyhlídkové trasy
- vodní plocha

Obrázek 31: Výhlídková trasa I (autorka práce)

Obrázek 32: Výhlídková trasa II (autorka práce)

Obrázek 33: Vyznačení řešených ploch (autorka práce)

Obrázek 34: Dřeviny centrální části parku (autorka práce)

5.2. Inspirace návrhu

poř. č.	latinský název	český název
1	<i>Picea abies</i>	smrk ztepilý
2	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Pendula'	jasan ztepilý - převislý
3	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokora
4	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
5	<i>Tilia platyphyllos</i>	lipa velkolistá
6	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
7	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Pendula'	jasan ztepilý - převislý
8	<i>Pinus strobus</i>	borovice vejmutovka
9	<i>Quercus robur</i>	dub letní
10	<i>Quercus robur</i>	dub letní
11	<i>Picea pungens</i> 'Argentea'	smrk pichlavý
12	<i>Ulmus minor</i>	jilm habrolistý
13	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
14	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
15	<i>Quercus robur</i>	dub letní
16	<i>Quercus robur</i>	dub letní
17	<i>Quercus robur</i>	dub letní
18	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
19	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jirovec maďal
20	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Pendula'	jasan ztepilý - převislý
21	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
22	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
23	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
24	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
25	<i>Tsuga canadensis</i>	jedlovec kanadský
26	<i>Abies grandis</i>	jedle obrovská
27	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
28	<i>Thuja orientalis</i>	zerav východní
29	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
30	<i>Betula pendula</i>	bříza bělokora
31	<i>Picea abies</i>	smrk ztepilý

32	<i>Chamaecyparis sp.</i>	cypřišek
33	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
34	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
35	<i>Tilia platyphyllos</i>	lipa velkolistá
36	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
37	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
38	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
39	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
40	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
41	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
42	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	douglaska tisolistá
43	<i>Quercus robur</i>	dub letní
44	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč
45	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
46	<i>Thuja orientalis</i>	zerav východní
47	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
48	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
49	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
50	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
51	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Diversifolia'	jasan ztepilý
52	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
53	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč
54	<i>Aesculus hippocastanum</i>	jirovec maďal
55	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
56	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
57	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
58	<i>Tilia platyphyllos</i>	lipa velkolistá
59	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
60	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
61	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
62	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní

63	<i>Fraxinus excelsior</i>	jasan ztepilý
64	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč
65	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč
66	<i>Quercus robur</i>	dub letní
67	<i>Fraxinus excelsior</i> 'Diversifolia'	jasan ztepilý
68	<i>Pinus strobus</i>	borovice vejmutovka
69	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
70	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
71	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
72	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
73	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
74	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
75	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
76	<i>Pinus strobus</i>	borovice vejmutovka
77	<i>Pinus strobus</i>	borovice vejmutovka
78	<i>Picea abies</i>	smrk ztepilý
79	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč
80	<i>Quercus robur</i>	dub letní
81	<i>Quercus robur</i>	dub letní
82	<i>Ulmus minor</i>	jilm habrolistý
83	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
84	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen
85	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
86	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
87	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
88	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
89	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
90	<i>Tilia platyphyllos</i>	lipa velkolistá
91	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
92	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
93	<i>Acer platanoides</i>	javor mlč

94	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
95	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
96	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
97	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
98	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
99	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
100	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
101	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
102	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
103	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
104	<i>Fagus sylvatica</i>	buk lesní
105	<i>Quercus robur</i>	dub letní
106	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
107	<i>Tilia cordata</i>	lipa malolistá
108	<i>Acer pseudoplatanus</i>	javor klen

Obrázek 35: Kamenná cesta (www.pinterest.com)

Obrázek 38: Molo na hladině (www.kamsevydat.cz)

Obrázek 36: Dřevěná info tabule s rytím (www.ekolist.cz)

Obrázek 39: Záhon (www.pinterest.com)

Obrázek 37: Dřevěná info tabule (www.dobrainterpretace.cz)

Obrázek 40: Výsadba (www.pinterest.com)

Tabulka 1: Zastoupení dřevin v centrální části parku

5.3. Návrh

5.3.1. Mlýnský rybník

Součástí návrhu je také řešení okolí Mlýnského rybníka. Právě Mlýnský rybník se nachází na hlavní průhledové ose zámeckého parku Kynžvart. Z důvodu umístění právě v centru areálu parku bylo nutné vytvořit prostor reprezentativní, který bude zároveň v souladu s historickými událostmi zámku Kynžvart a nebude narušovat celkovou kompozici přírodně krajinářského parku. Toto místo je vysoce navštěvované právě pro malebné průhledy s odrazem na vodní hladině a pořádají se zde také svatební obřady. S ohledem na zachování historického charakteru této oblasti byla inspirací k vytvoření návrhu historická mapa a historické fotografie tohoto místa. Právě na historické mapě se nachází dnes již zaniklá cesta, která spojovala okružní cestu kolem celého rybníka a propojovala tak celkovou kompozici parku. Cílem návrhu je tuto cestu znovu vybudovat a obohatit o postranní kamennou vedoucí k nově zbudovanému dřevěnému molu na vodní hladině. V současné době se v místě nachází pouze neestetický vzhlížející stavidlo, na které je sice možné vstoupit pro lepší průhled přes hladinu rybníka na budovu zámku, v parkovém prostředí ale působí nevzhledně. Z tohoto důvodu je součástí návrhu vybudování dřevěného mola umožňujícího krásný průhled skrze hlavní kompoziční osu. Nově vytvořená mlatová cesta bude plynule navazovat na lesní cestu, která pokračuje podél Májového vrchu k dalším významným objektům parku. U cesty byly navrženy dvě lavičky. Tento mobiliář bude po vzoru dosud zachovaných laviček z minulých dob parku z kamene. Po jedné straně mlatové cesty bude záhon kruhového půdorysu. Inspirací k vytvoření tohoto záhonu byly kruhové záhony zachycené na dobové fotografii v této oblasti. Součástí návrhu je také vysazení *Acer pseudoplatanus*, jelikož se zde dříve nacházel.

Hlavní mlatová cesta bude kopírovat průběh břehu rybníka. Inspirací k vytvoření této cesty byla historická mapa a také potřeba propojení této části parku. Návrh mobiliáře se přímo inspiroval dobovými kamennými lavičkami, které se v parku nacházejí již stovky let a budou tak v souladu s celkovou kompozicí. Lavičky v navrhovaném prostoru umožní návštěvníkům krásný výhled skrze hlavní kompoziční osu parku.

Dřevěné molo z dubových desek bude umístěno z části na břehu a z části na hladině rybníka. Bude vhodné a příjemné k sezení přímo u vodní hladiny, která zrcadlí pohled na zámeckou budovu. Z mola bude možný vstup do vody, v zimních měsících z něj bude možné vstoupit na zamrzlý rybník. K molu povede z hlavní mlatové cesty cesta z kamenných nášlapů, které umožní pohodlnější přístup na mírném svahu směrem k molu a zároveň zachovávají přírodní charakter okolí.

	vodní plocha		stávající dřevina
	travnatá plocha		nově vysazená dřevina
	asfaltová komunikace		trvalkový záhon
	písečná cesta		kamenná lavička
	kamenné nášlapy		

35

Obrázek 41: Návrh území Mlýnský rybník (autorka práce)

5.3.2. Výsadba u zámecké budovy

Další částí návrhu bylo vytvoření doposud neexistujícího trvalkového záhonu na jižní straně zámecké budovy. Na tomto místě se dle historických podkladů již v minulosti nacházely různé výsadby, které podtrhovaly krásu zámku. Umístění záhonu je vybráno tak, aby tvořilo estetickou složku v okolí cesty, která je součástí nově vzniklých vyhlídkových tras. Záhon je skryt za zámeckou budovou tak, aby na něj nebylo od vstupní brány, tedy od začátku turistické trasy, zámku vidět. Tímto dodržuje průhledové principy parku, kdy se důležité prvky zahrady objevují až postupným putováním po trasách. Záhon bude dominujícím prvkem na travnaté ploše, na které se nachází. Záhon pravidelného půdorysu bude přístupný ze všech stran, ze strany severní kolem něj vede mlatová cesta, která se nachází kolem celé zámecké budovy. Z důvodu toho, že nejfrekventovanější pohyb bude právě po této cestě, je výsadba uspořádána vzestupně od této cesty. Záhon má působit upraveným, ale přesto přirozeným dojmem, proto je rozmístění rostlin vybráno tak, aby bylo pravidelné a přesto působilo divokým dojmem. Rostliny jsou lazené do klidných pastelových barev.

Obrázek 42: Návrh výsadby u zámecké budovy (autorka práce)

36

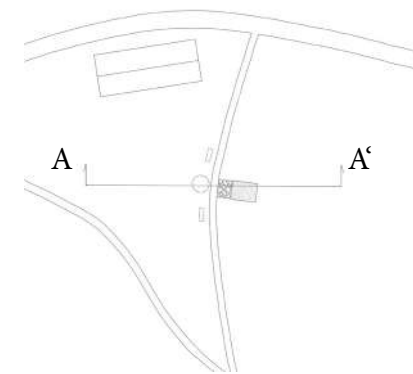
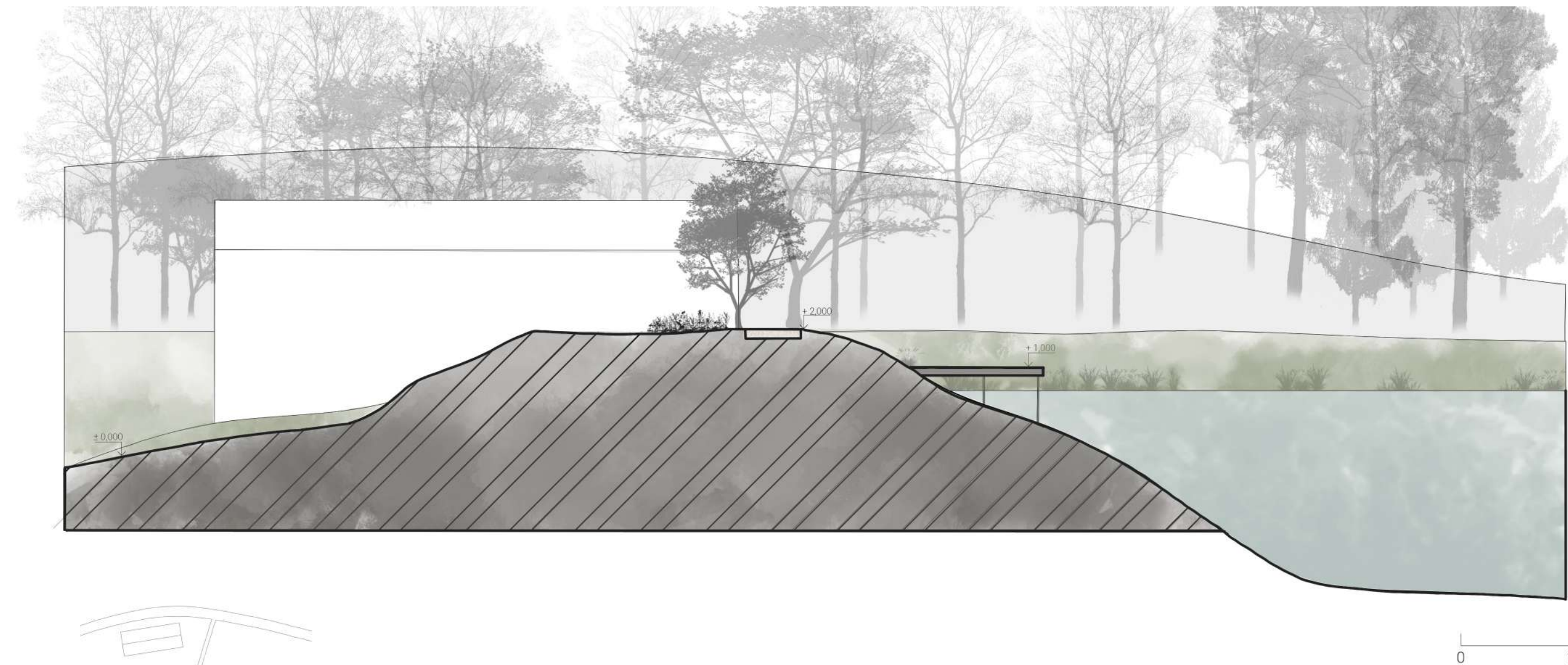
5.3.3. Cesta na hlavní průhledové ose

V rámci vytvoření prohlídkových okruhů parkem byla navržena také cesta v části před budovou zámku na hlavní pohledové ose. Tato cesta se inspiroje historickými mapami, na kterých je vyznačena. Cesta poskytne nové možnosti v procházkách po parku a propojí javorovou alej s cestou kolem Májového vrchu. Tato nově vzniklá cesta poskytne nové průhledy jak po hlavní ose, tak po osách vedlejších. Bude z ní umožněn průhled na Ptačí alej, která se nachází na sever od ní. Návštěvníka povede tak, aby se mu postupně odhalily důležité prvky zahrady. Na severu ho dovede k javorové a Ptačí aleji, z jižní strany mu pak za vegetací odhalí plastiku Diany, Lví pramen a budovu pivovaru. Cesta bude doplněna o dvě kamenné lavičky, které návštěvníkovi umožní odpočinek a zároveň malebný výhled buď na budovu zámku nebo na Mlýnský rybník.

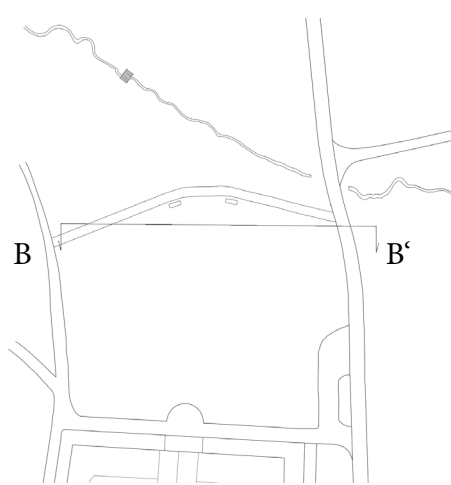
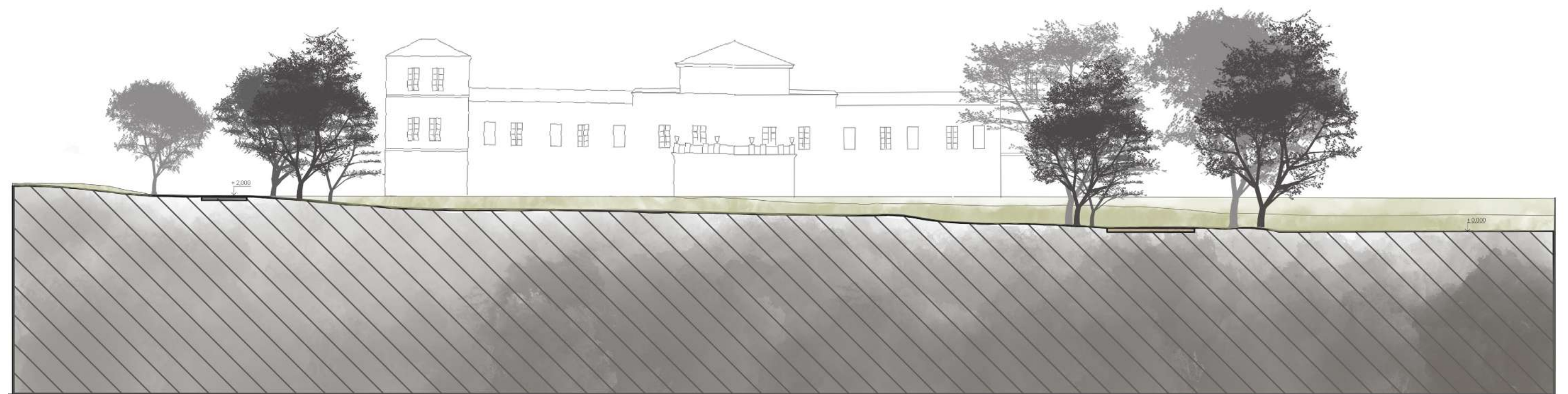
Obrázek 43: Návrh cesty u zámecké budovy (autorka práce)

5.4. Řezopohledy

Obrázek 44: Řezopohled A - A' Mlýnský rybník (autorka práce)

5.5. Vizualizace

Obrázek 45: Řezopohled B - B' Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 46: Pohled na Lesní kapli s mobiliářem (autorka práce)

Obrázek 47: Řešené území Mlýnského rybníka (autorka práce)

Obrázek 48: Výsadba u zámecké budovy (autorka práce)

Obrázek 49: Řešené území před budovou zámku (autorka práce)

5.6. Průvodní zpráva

Projektová dokumentace byal zpracována v rámci bakalářské práce Vznik a následný vývoj zámeckého parku v Lázních Kynžvart pod vedením Jana Hendrycha, ASLA.

Řešené území se nachází v zámeckém parku zámku Kynžvart se sídlem Lázně Kynžvart, 354 91. Zámek a k němu přilehlý park je ve správě Národního památkového ústavu České republiky, kastelánem zámku je Ing. Ondřej Cink.

Pozemek se nachází v ochráně památkového pásma zámku Kynžvart. Řešená plocha je územním plánem stanovena jako plocha kulturní, umělecké a ostatní zábavní a rekreační služby. Park je volně přístupný veřejnosti. Areál se nenachází v záplavovém pásu.

Cílem projektu je přeměnit doposud nevyužitou plochu a zapojit ji do celkové kompozice zámecké zahrady. Zapojení této plochy je důležité k propojení oblasti s okolními prostory parku. Návrh má esteticky obohatit plochu na hlavní průhledové ose a vytvořit příjemné prostředí vhodné k rekreaci.

základní údaje

kraj	Karlovarský
okres	Cheb
pověřená obec	Mariánské Lázně
obec s rozšířenou působností	Mariánské Lázně
řešené území	zámecký park zámku Kynžvart - Mlýnský rybník, centrální část
pozemkové parcely řešených území	2082, 1948, 1950 obce Lázně Kynžvart
rozloha řešeného území	452, 60 a 110 m ²

výměry jednotlivých ploch

výsadba trvalek	60 m ² - záhon 20 m dlouhý a 3 m široký
mlatové cesty	201,3 m ² - u Mlýnského rybníka 83 m dlouhá 1,1 m široká centrální část 100 m dlouhá, 1,1 m široká

charakteristika oblasti

klimatický region 8 - mírně chladný, vlhký (MCH)
průměrná roční teplota 5-6° C
průměrný úhm srážek 700 - 800
půdní poměry: kambizemě dystrické, podzoly

dosavadní využití pozemku

Všechna řešená území pokrývá travní porost a nenachází se zde žádný mobiliář. Parcela 2082 slouží k pořádání svatebních obřadů a k průhledům na budovu zámku. Prostor je průchozí, ale nenachází se zde žádná zpevněná cesta. Řešená parcela 1950 se nachází na území golfu, jeho přítomnost byla ale pro zpracování projektu zanedbána.

Řešení je třeba podložit povolením o změně účelu využití správou CHKO Slavkovský les a Národního památkového ústavu, který je příslušným orgánem správy řešených parcel.

Rámec navrhovaných prvků tvoří zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), zákon č. 395/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (1992) a příslušné normy ČSN ve smyslu sadovnických a krajinářských úprav zejména:

Vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby

SN 83 9011 Technologie vegetačních úprav v krajině
Práce s půdou

ČSN 83 9021 Technologie vegetačních úprav v krajině
Rostliny a jejich výsadba

83 9041 Technologie vegetačních úprav v krajině

Technicko-biologické způsoby stabilizace terénu Stabilizace výsevy, výsadbami, konstrukcemi ze živých a neživých materiálů a stavebních prvků, kombinované konstrukce

ČSN 83 9051 Technologie vegetačních úprav v krajině

Rozvojová a udržovací péče o vegetační plochy

ČSN 83 9061 Technologie vegetačních úprav v krajině

Ochrana stromů, porostů a vegetačních ploch ČSN

83 9001 Sadovnictví a krajinářství – Terminologie

Základní odborné termíny a Definice /2006/ ČSN 73

6005 Prostorové uspořádání sítí technického vybavení.

ČSN 46 4750 Trvalky a skalničky

ČSN 46 4901 Osivo a sadba – Sadba okrasných dřevin.

ČSN 46 4920 Listnaté stromy

ČSN 46 4930 Listnaté keře

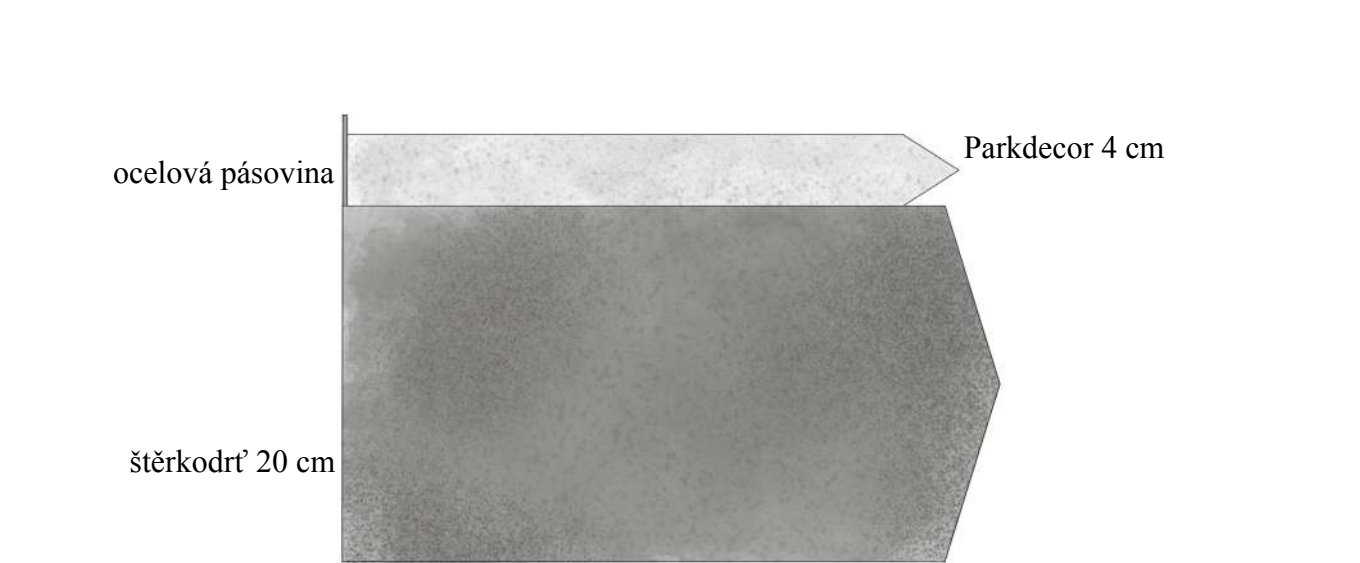
TECHNICKÉ ŘEŠENÍ PRVKŮ

Mlatové cesty

Mlatová cesta budou zaujímat plochy: parcela 2082 Mlýnský rybník 91,3 m², její délka je 83 m a šířka 1,1 m, parcela 1950 v centrální části parku zaujímá plochu 110 m², je 100 m dlouhá a 1,1 m široká. Nejprve je třeba provést úpravu podloží cesty, odstranit stávající zeminu a vytvořit prostor pro podkladní vrstvy ze šterkodrtí. Prostor budoucího povrchu se ohraničí geotextilií, která zabrání smíchání hlíny a jemného kamení. Každou nanesenou vrstvu je nutno mechanicky zhutňovat pro delší životnost povrchu. Vrchní obrusná vrstva je tvořena lomovou prosívkou frakce 0 - 4 mm v tloušťce ideálně 4 cm. Na mlatový povrch bude použit systém bílý Parkdecor, který je voděpropustný a nevyžaduje řešení pro odvodnění. Díky své speciální struktuře má dlouhodobou životnost a schopnost se při povrchovém poškození do určité míry sám regenerovat. Jako obruba bude použita ocelová pásovina. Podkládkou je šterkodrt' 0/32 mm o tloušťce min 20 cm.

Parkdecor	
Parkdecor je čistě minerální materiál bez pojiv nebo chemie využívaný pro realizaci ploch a cest.	
barva	bílá
potřeba materiálu	100 kg/m²
zrnitost	0/5 mm

Ocelová pásovina	
ocelová pásovina bude uložena do připravené rýhy	
materiál	ocelový plech pozinkovaný
tloušťka	2,5 mm
výška	10 cm

Obrázek 50: Řez mlatovou cestou (autorka práce)

Kamenná cesta

Cesta vedoucí z hlavní mlatové k molu u Mlýnského rybníka zaujímá plochu 5,72 m², je 5,2 m dlouhá a 1,1 m široká. Cesta bude tvořena jednotlivými kameny, které budou umístěny vedle sebe na šířku chodníku. Kameny se zapouštějí do trávníku na vzdálenost kroku, drny pod kameny se vyjmou.

barva	hnědo-rezavá
materiál	andezit přírodní kámen
tloušťk	3-6 cm
průměr	30-70 cm
balení	10 m²/paleta cca 1000 kg

Trvalková výsadba	
Trvalky vysazujeme od poloviny října do poloviny dubna. Nesmí být vysazeny do mrazu a zamrzlé půdy. Kontejnerované rostliny je možné vysadit kdykoli během roku, pokud není zamrzlá půda. Rostliny musí mít odpovídající velikost i barevnost danou pro určitý druh či kultivar, bez mechanického poškození a příznaků nemoci nebo přítomnosti škůdců Okraje záhonů budou vymezeny plechovou pásovinou vysokou 10 cm. Rostliny sázíme do jamek odpovídajících 1,5 násobku kořenového systému nebo kontejneru. Po výsadbě plochu záhonu zahrneme mulčem z drcené kůry vrstvou 8 cm. Po výsadbě bude záhon zalit 10 l vody na 1 m2. Rozvojová a udržovací péče : v prvním roce po výsadbě budou odstraněny suché části rostlin, na jaře po vyrašení je zapotřebí zkontrolovat, jestli rostliny přežily zimu, výsadbu je třeba po prvním roce 6 krát odplevelit bez poškození samotných rostlin.	

Výsadba stromu

Pro výsadbu byly vybrány rostliny s odpovídajícím habitem, barvou a nároky požadovaného druhu nebo kultivaru. Technologie výsadby bude standardní, jelikož pro rostliny je dostatek prostoru a nezasahují do žádného pásma inženýrských sítí.

Pro vysazované i ponechané rostliny platí základní zásady a to především právo na dostatečný prostor, dostatek vody, vzduchu, živin, dostatek slunečního svitu, tepla a řádnou péstební péči. Stanoviště pro výsadbu musí být řádně připraveno šetrným mechanickým odplevelením, odstraněním nežádoucích materiálů, výměnou kontaminované nebo nevhodné půdy.

Výsadba listnatých stromů proběhne na podzim a to od září do zámrazu půdy.

Strom volíme 3 – 7x přesazovaný, vypěstovaný v podobných klimatických podmínkách. Kořenový bal musí odpovídat velikosti stromu, být plně prokořeněný a nepoškozený. Koruna musí být pravidelná s odpovídající texturou daného druhu, případně kultivaru. Kmen by měl být rovný a v příslušné výsadbové velikosti, bez příznaků onemocnění, chorob a škůdců.

Výsadbu realizujeme dle normy ČSN 83 9031.

Půdní substrát by měl být živný, dobře propustný, bez chemického znečištění. Také musí mít vhodnou

zrnitost v návaznosti na okolní podmínky. Nezbytná je dostatečná sorpční schopnost a pH reakce.

Postupy výsadby jsou v souladu s ČSN zmíněných v této kapitole.

POSTUP VÝSADBY	
Výsadba stromu se provádí do předem připravené výsadbové jámy, jejíž hloubka odpovídá výšce kořenového balu a šířka je alespoň 1,5 násobkem šířky balu. Stěny jámy musí být zkoseny, zdrsněny a zvlhčeny. V případě vyskytnutí se vody v jámě je třeba zjistit a vyřešit příčinu. Provedeme 50% výměnu zeminy - vylepšení substrátem. Strom se vkládá do jámy včetně balu, provádíme šetrně, aby kořenový krček stromu byl v rovině s terénem či lehce nad ním. Nesmí dojít k zásypu. Vysazujeme na vymezeném místě dle dokumentace a to co nejdříve po jejich dovozu na místo, v případě, že nelze strom vysadit ihned je možné jeho uskladnění po dobu nanejvýš 2 dnů, strom je v tomto případě nutno zajistit proti vnějším vlivům jako je sucho, mraz, vítr, úpal, nebo mechanické poškození. Poté strom zabezpečíme a upevníme našikmo 3 kůly umístěnými pode dno jámy do 10 cm pod nasazenou korunu. Kmen bude poté uvázan ke kůlům měkkým úvazem k zamezení pohybu kmene do boku, ale zároveň nesmí dojít k omezení růstu nebo odření a zaškrcení borky. Jáma se zaustavičného zhutňování a prolévání zasype směsí původní zeminy a substrátu. Vrchní vrstvy jámy zasypeme vrchní zeminou vylepšenou o organické substráty. Vysazený stromy zalijeme, zálivku provádíme po dobu odeznívání povýsadbového šoku, který stanovujeme dobou jednoho roku pro každých 80 mm obvodu kmene. Zálivka musí být zároveň uzpůsobena klimatickým podmínkám a aktuálnímu počasí. Četnost zalévání je 6 - 8 zálivek za vegetační období, ve druhém roce se zálivka sníží na 3 - 6. Vytvoříme závlahovou mísu překrytím kořenového balu 2 cm zeminy. Plochu kořenového prostoru mulčujeme pilinami o mocnosti 5 cm, piliny se nesmí přímo dotýkat kmene.	

DOKONČOVACÍ A UDRŽOVACÍ PRÁCE

Dokončovací péče probíhá do předání území zadavateli. Je důležité zajistit, aby byl zaručen úspěšný vývoj výsadeb a jejich zapojení. Ten zajistíme pravidelnou závlahou, sledováním výskytu škůdců, kontrolou ukotvení stromku, ochranou kmene a v případě potřeby výměnou odumřelých rostlin. Stav, kdy je výsadba připravena k předání, zjistíme díky vývoji letorostů. Přípustný úhyn v plošných výsadbách je 5 %.

Po dvou letech od vysazení stromků by mělo být odstraněno kotvení pomocí kůlů.

Zálivka vegetace tvoří nejpodstatnější část údržby výsadby v době do ujmutí. Řídí se klimatem daného místa, úhrnem srážek. Zálivka musí proniknout do celého kořenového systému rostliny. Četnost zalévání závisí také na stáří rostliny, nejdříve zaléváme více, později je možné četnost snížit. Výsadby nikdy nezavlažujeme za plného slunce kvůli úpalu rostlin.

Listnatý strom pro svůj vývoj a k udržení požadovaného habitu potřebuje také výchovný řez, který odstraní nevhodné nebo poškozené větve a výhony. Poměr mezi kmenem a korunou by měl ale stále zůstatvat 3 : 2 s tím, že je možné odstranit maximálně 30 % dřeviny. Řez provádíme po dobu až 3 let v době předjaří.

ROZVOJOVÁ A UDRŽOVACÍ PÉČE

Rozvojová péče navazuje na péči dokončovací. Nutností je dodržení bezpečnostních, manipulačních a estetických zásad.

Rozvojová péče zahrnuje:

- řez stromu výchovný, tvarovací, zmlazovací a prosvětlovací, který podporuje tvar odpovídající habitu druhu (tvar koruny, živého plotu)
- dosazování rostlin místo odumřelých nebo nemocných jedinců a skupin
- zálivka přizpůsobena počasí, ročnímu období a stanovišti, závlahová mísa nesmí vyschnout, u trávníků se může provést provlhčení o hloubce 10 cm
- kontrola kotvení a pevnosti úvazků dvakrát ročně, dřevina nesmí být poškozena příliš pevným úvazkem, úvazky povolovat, kontrola probíhá do odstranění kotvicích prvků (2-3 roky po výsadbě)
- pletí a kypření zeminy, pletí dle intenzity růstu plevele, kypření u dřevin do hloubky 3 cm
- ochrana rostlin ochrana v zimě proti mrazu, slunečnímu záření, větru zakrytím, ovázáním, kopčení

MOBILIÁŘ

Kamenné lavičky

Lavičky budou vyrobeny z kamene podle starých laviček, které se nacházejí v parku z dob minulých. Budou 2 m dlouhé a 0,4 m široké. Jejich kotvení z důvodu užití materiálu není nutné.

Obrázek 51: Kamenná lavička (autorka práce)

Dřevěné molo

Molo bude vyrobeno z dubových desek, které musí být hoblované a vyhlazené brusným papírem. Jejich povrch bude drážkovaný s podélnými drážkami. Výhodou zvlnění je, že povrch desek se rychleji vypouští a riziko uklouznutí na nich je minimální, i když jsou mokré. Bude umístěno z části na břehu a z části nad vodní hladinou. Rozměry mola jsou 5,5 x 5 m. Molo bude neseno dřevěnými tyčemi, které budou ukotveny do jam v zemi o rozměru 30 x 30 x 30 cm. Terén pro umístění nosných konstrukcí bude upraven v souladu s normami ČSN. Bude odstraněn ruderální porost, sejmuta ornice, bude upraven podklad, provedeny hrubé terénní úpravy a jemné terénní úpravy.

Dřevěné informační tabule

U důležitých objektů parku budou v rámci turistických tras vybudovány dřevěné informační tabule. Stojné nohy tohoto mobiliáře budou vyřezány ze dřeva tak, aby připomínaly rozvětvený kmen stromu. Na těchto nohách vysokých 1,1 m bude umístěna dřevěná deska o rozměrech 50 x 30 cm, na které bude laserem vyryto název prvku, stručný popis, zjednodušené zachycení popisovaného prvku a zjednodušená mapa areálu zámku s vyznačením polohy, kde se návštěvník právě nachází. Tabule budou kotveny ocelovými patkami do terénu. Tabule se budou nacházet u následujících objektů: Staletá lípa, Lví pramen, socha Diany, Mlýnský rybník, Františkův monument, Kříž princezny Pascaliny, Štoblův kříž, Zahradnictví, Lesní kaple, vyhlídka na Májovém vrchu, pavilon Čajovny, Písečný rybník.

název objektu

informace o prvku, stručná historie, zajímavosti

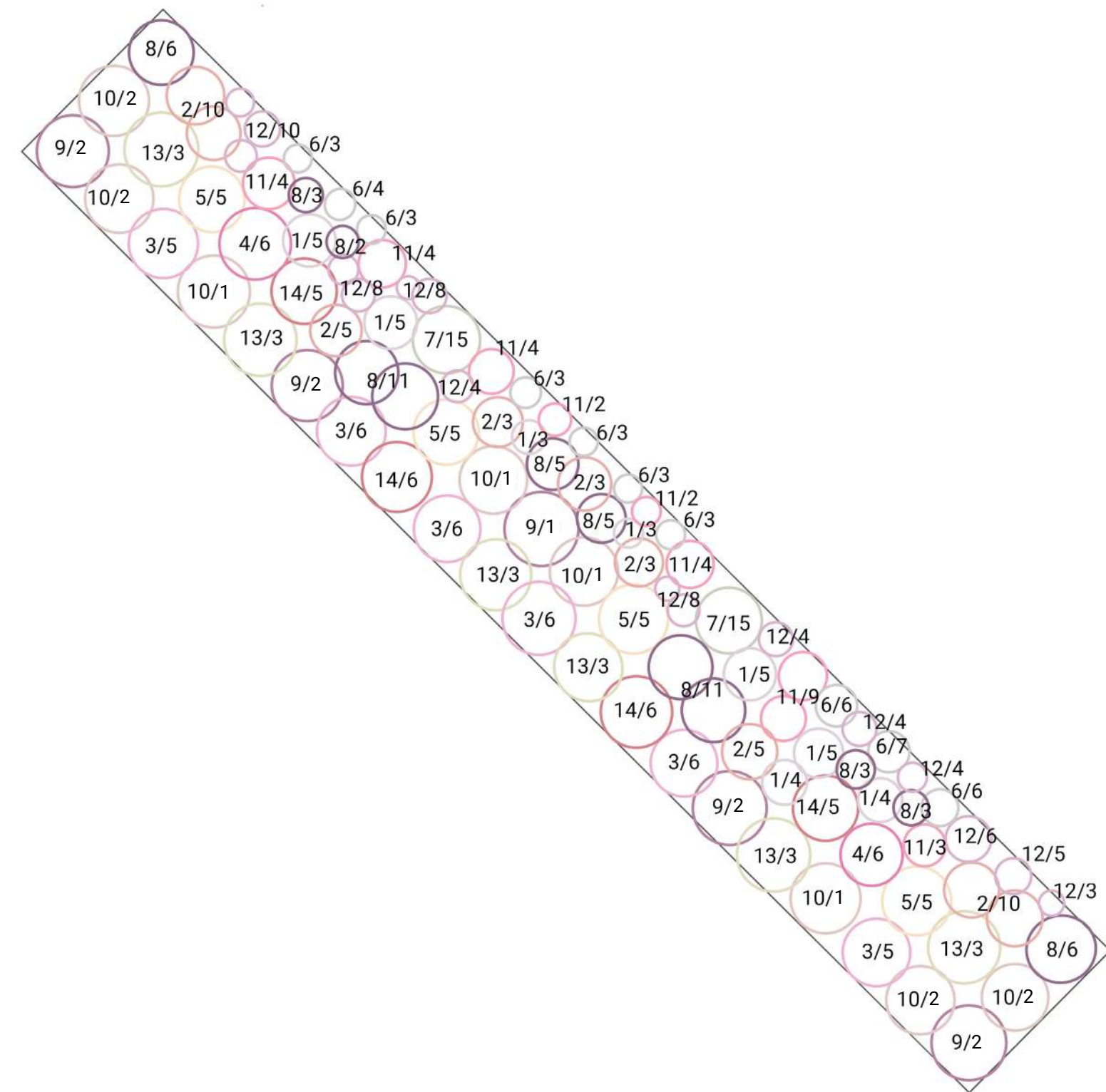
zjednodušená mapa s vyznačenou polohou prvku, u kterého se nachází

zjednodušené vyobrazení prvku

Obrázek 52: Dřevěná informační tabule (autorka práce)

5.7. Osazovací plány

Obrázek 53: Osazovací plán - zámecká budova (autorka práce)

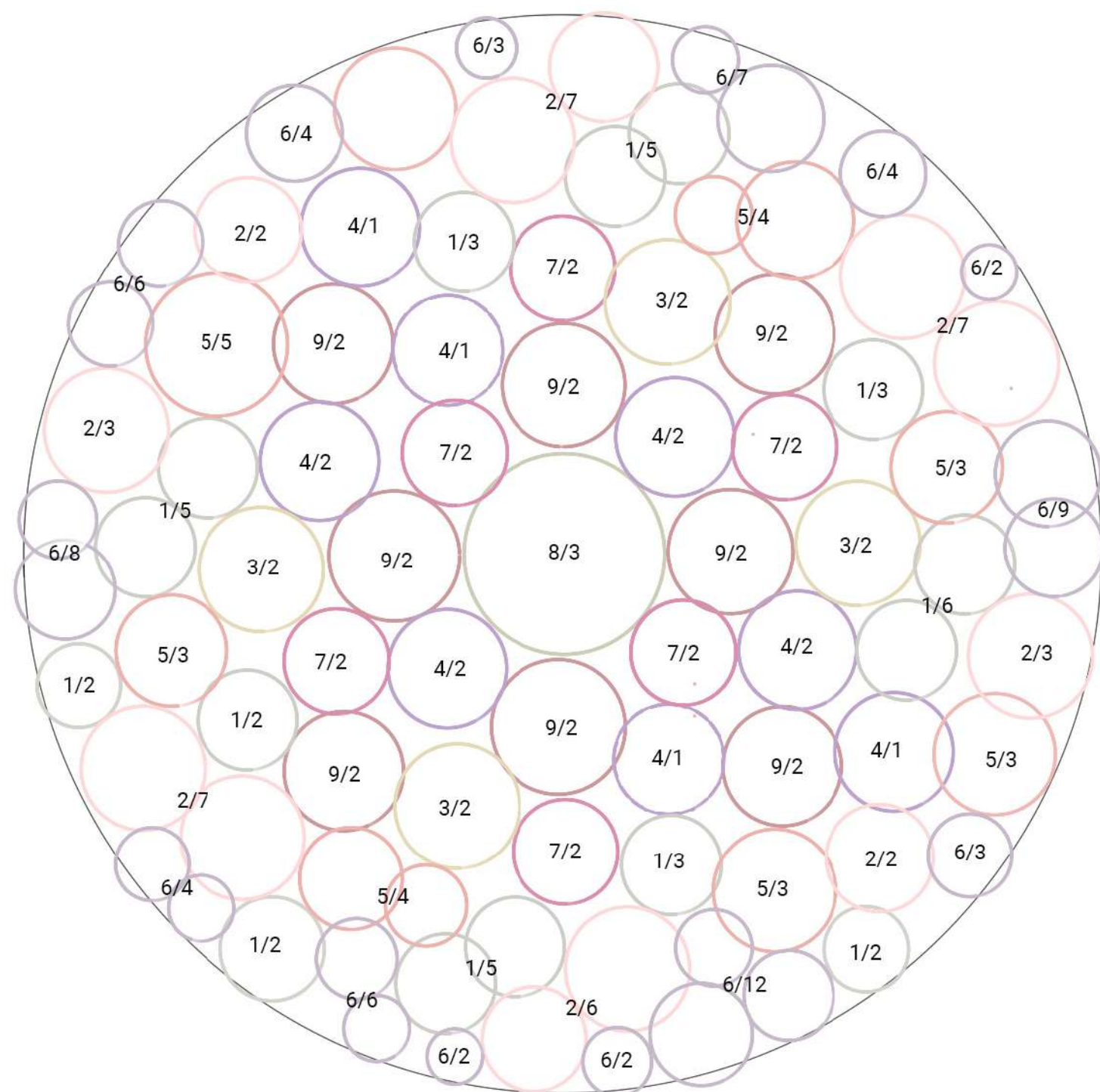

č	název	stanoviště	výška v m	barva květu	počet ks
1	<i>Artemisia ludoviciana</i> 'Silver Queen'	slunce, sucho, polosucho	0,5	bílá	34
2	<i>Astrantia major</i> 'Florence'	slunce, polostín, polosucho	0,5	světle růžová	39
3	<i>Delphinium Magic Fountain</i> 'Cherry Blossom'	slunce, polosucho	0,8	růžová	34
4	<i>Echinacea purpurea</i> 'Baby Swan Pink'	slunce, sucho, polosucho	0,5	růžová	12
5	<i>Echinacea purpurea</i> 'Primadona White'	slunce, sucho, polosucho	0,8	bílá	20
6	<i>Iberis sempervirens</i> 'Fischbeck'	slunce, sucho	0,2	bílá	34
7	<i>Iberis sempervirens</i> 'Pink Ice'	slunce, sucho, polosucho	0,2	růžová	30
8	<i>Lavandula angustifolia</i> 'Forever Blue'	slunce, sucho	0,6	fialová	55
9	<i>Paeonia lactiflora</i> 'Sorbet'	slunce, polostín, polosucho	0,8	růžová	9
10	<i>Paeonia lactiflora</i> 'White sensation'	slunce, polosucho	0,6	bílá	12
11	<i>Salvia pratensis</i>	slunce, sucho, polosucho	0,4	fialová	32
12	<i>Thymus vulgaris</i>	slunce, sucho, polosucho	0,3	světle fialová	64
13	<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Album'	slunce, polostín, polosucho	1	bílá	18
14	<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Erica'	slunce, sucho, polosucho	0,8	světle růžová	22

Tabulka 2: Vysazované rostliny - zámek

název	měsíc									
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X		
<i>Artemisia ludoviciana</i> 'Silver Queen'										
<i>Astrantia major</i> 'Florence'										
<i>Delphinium Magic Fountain</i> 'Cherry Blossom'										
<i>Echinacea purpurea</i> 'Baby Swan Pink'										
<i>Echinacea purpurea</i> 'Primadona White'										
<i>Iberis sempervirens</i> 'Fischbeck'										
<i>Iberis sempervirens</i> 'Pink Ice'										
<i>Lavandula angustifolia</i> 'Forever Blue'										
<i>Paeonia lactiflora</i> 'Sorbet'										
<i>Paeonia lactiflora</i> 'White sensation'										
<i>Salvia pratensis</i>										
<i>Thymus vulgaris</i>										
<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Album'										
<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Erica'										

Tabulka 3: Doba kvetení - zámek

Obrázek 54: Osazovací plán - Mlýnský rybník (autorka práce)

č.	název	stanoviště	výška v m	barva květu	počet ks
1	<i>Artemisia ludoviciana</i> 'Silver Queen'	slunce, sucho, polosucho	0,5	bílá	38
2	<i>Astrantia major</i> 'Florence'	slunce, polostín, polosucho	0,5	světle růžová	37
3	<i>Echinacea purpurea</i> 'Primadona White'	slunce, sucho, polosucho	0,8	bílá	8
4	<i>Lupinus polyphyllus</i>	slunce, polostín, mírně vlhko	0,9	fialová	12
5	<i>Salvia pratensis</i>	slunce, sucho, polosucho	0,4	fialová	25
6	<i>Thymus vulgaris</i>	slunce, sucho, polosucho	0,3	světle fialová	72
7	<i>Verbascum phoeniceum</i>	slunce, sucho, polosucho	0,8	fialová	12
8	<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Album'	slunce, polostín, polosucho	1	bílá	3
9	<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Erica'	slunce, sucho, polosucho	0,8	světle růžová	16

Tabulka 4: Výsazované rostliny - Mlýnský rybník

název	měsíc							
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
<i>Artemisia ludoviciana</i> 'Silver Queen'								
<i>Astrantia major</i> 'Florence'								
<i>Echinacea purpurea</i> 'Primadona White'								
<i>Lupinus polyphyllus</i>								
<i>Salvia pratensis</i>								
<i>Thymus vulgaris</i>								
<i>Verbascum phoeniceum</i>								
<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Album'								
<i>Veronicastrum virginicum</i> 'Erica'								

Tabulka 5: Doba kvetení - Mlýnský rybník

55: *Artemisia ludoviciana* 'Silver Queen'
(www.havlis.cz)

56: *Astrantia major* (www.botany.cz)

57: *Delphinium Magic Fountain*
(www.bluestoneperennials.com)

58: *Echinacea purpurea* 'Baby Swan Pink'
(www.flos.cz)

63: *Iberis sempervirens* 'Pink Ice' (www.havlis.cz)

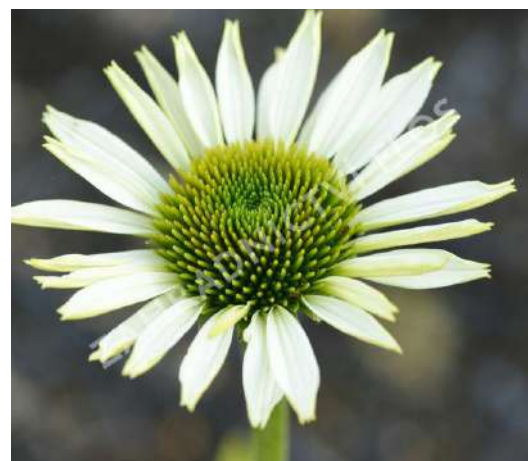
64: *Paeonia lactiflora* 'Sorbet' (www.havlis.cz)

65: *Paeonia lactiflora* 'White sensation'
(www.flos.cz)

66: *Salvia pratensis* 'Rose Rhapsody'
(www.flos.cz)

59: *Echinacea purpurea* 'Primadona'
(www.flos.cz)

60: *Lavandula angustifolia* 'Forever Blue'
(www.pinterest.cz)

61: *Lupinus polyphyllus* (www.botany.cz)

62: *Iberis sempervirens* 'Fischbeck'
(www.havlis.cz)

67: *Thymus vulgaris*
(www.zahradnictvikrulichovi.cz)

68: *Verbascum phoeniceum* (www.havlis.cz)

69: *Veronicastrum virginicum* 'Album'
(www.havlis.cz)

70: *Veronicastrum virginicum* 'Erica'
(www.flos.cz)

5.8. Finanční rozvaha

specifikace	měrná jednotka	výměra	jednotková cena	celková cena (Kč)
odstranění nevhodných prvků (včetně uložení odpadu na skládku)	ks	1	6000	6000
terénní úpravy (sejmutí drnu, uložení odpadu na skládku)	m2	292,3	50	14615
realizace mlatových povrchů	m2	201,3	1100	221430
realizace kamenné cesty	m2	5,72	420	2402,4
realizace mola (zakázková výroba, včetně montáže a dopravy)	ks	1	30000	30000
realizace kamenných laviček (zakázková výroba, včetně dopravy)	ks	4	4000	16000
realizace informačních tabulí (zakázková výroba, včetně montáže a dopravy)	ks	12	3500	42000
založení trvalkových záhonů (kontejnerované rostliny, včetně hloubení jam, zalití a dopravy)	m2	72,6	1200	87120
výsadba dřevin	ks	1	1100	1100
celková odhadovaná cena				420667,4
cena roční údržby				9300

Tabulka 6: Oceněný výkaz výměr

6. Diskuze

Proměny parku v jednotlivých etapách historie, o kterých bakalářská práce pojednává, byly součástí vývoje parku oceňovaného v Evropském měřítku. Každá i sebemenší úprava dala za vznik unikátnímu prostoru, který je třeba udržovat i do budoucna. Tato historická vývojová fakta shrnuje literární rešerše. Literární rešerše shrnula fakta a události vedoucí k podobě zámeckého parku tak, jak je znám dnes. Lázně Kynžvart a zámecký areál, který se zde nachází, byly proslaveny především rodem Metternichů. Práce tento významný historický rod zmiňuje, avšak není jedním z hlavních předmětů jejího obsahu, jak je tomu ve většině odborné literatury pojednávající o zámku Kynžvart. Bakalářská práce se zaměřuje na zámecký park, který byl z pohledu památkové péče mírně opomíjen a pozornost byla věnována spíše budově zámku jako takové. V současné době se ale pozornost konečně pomalu přesouvá i na významný park a jeho potenciál. Díky tomu je možné, že se park znovunavráť do své původní koncepce krajinářského parku se všemi předpoklady, se kterými byl tvořen.

V rámci analýzy řeší také některé pohledové vazby a rozmístění přírodních a architektonických prvků. Některé z pohledových os v průběhu let zanikly, jako například pohledová osa z vyhlídky na město Lázně Kynžvart nebo od zámecké budovy na Františkův monument. Zaniknutí těchto vazeb je vnímáno jako negativní, jelikož tím mizí krása principu mizení a objevování se prvků v rámci kompozice. Některé z prvků v parku se nacházejí ve špatném stavu. Jejich zanedbaný vzhled dodává sice parku na určitém tajemnu a dobovosti, z estetického hlediska by ale bylo pozitivnější, kdyby byly tyto prvky, jako je například pavilon Čajovny, revitalizovány.

V kapitole současný stav zabývající se golfovým hřištěm na území zámeckého parku je řešena vhodnost umístění právě v jádru parku. Toto umístění sice na jednu stranu příznivě napomáhá údržbě zeleně, ale jeho negativní vliv na kompozici parku předčí toto pozitivum. Část golfového hřiště se nachází právě na hlavní průhledové ose ve směru zámek a Mlýnský rybník, kde jeho přítomnost významně ovlivňuje nejen kompozici a charakter parku, ale také dojmy návštěvníků. Pohyb hráčů golfu na tomto prostranství narušují klidné procházky po parku, esteticky ovlivňují svatební obřady pořádané na břehu Mlýnského rybníka a návštěvníci se mohou cítit ohroženi. Před zámeckou budovou se nachází zámecká kavárna, která přímo sousedí s golfovým jamkovištěm. Golfové míčky jsou tedy odpalovány přímo směrem na návštěvníky, kteří se tím mohou cítit ohroženi. Umístění hřišť narušuje celkový dojem z pobytu v zámecké zahradě.

Práce poskytuje shrnutí informací o současném kácení dřevin. Přestože se kácení může zdát jako negativní, pro kompozici a původní zamýšlení parku je spíše přínosem. Poskytuje znovuoobnovení luk a ploch, které zde dřívě hrály důležitou roli.

Samotný návrh byl zpracován s ohledem na historii parku na základě poznatků z literární rešerše. Nově vytvořený prostor má být v souladu s celkovou kompozicí parku a má propojit cestní síť, která je v současné době v této části špatně řešena. Její propojení je důležité pro uzavření okruhu v jádru celého areálu. Vytvořené turistické trasy umožnily splnění stanoveného cíle propojení parkových sekcí. Řešení návrhu mělo za cíl co nejménší zásah do přírodního zamýšlení a zároveň propojení všech dílčích částí. Společně s tím mělo pozvednout estetickou hodnotu celého areálu.

Cílem bakalářské práce bylo shrnout historický vývoj zámeckého parku Kynžvart od doby jeho vzniku do současnosti.

V literární rešerši byly uvedeny proměny kompozice parku v důležitých historických dobách, které vedly k podobě, jakou má park dnes. Každá etapa, kterou si zámecký park prošel, přispěla k jeho finální podobě. Na jeho vzniku a následných úpravách se podílelo značné množství významných architektů, kteří dokázali z původně barokní zahrady vytvořit přírodně krajinářský park obdivovaný i mimo hranice České republiky. Zámek a jeho park tak pro svůj unikátní vzhled a osobitý ráz díky působení divoké přírody získaly i řadu ocenění.

Nastudováním literatury a terénními průzkumy byla zjištěna významnost parku s ohledem na historii a unikátnost krajinářského uspořádání.

V rámci projektu byly vytvořeny stanovené turistické trasy, které propojí jednotlivé architektonické prvky parku.

Trasa byla obohacena o mobiliář v podobě informačních tabulí, které napomohou návštěvníkovi pochopit jejich význam v rámci parku a usnadní pohyb v areálu.

V projektové části dále bylo zpracováno území nacházející se v jádru zámeckého parku. Při tvorbě návrhu na vybraném území u Mlýnského rybníka bylo nahlíženo na historickou hodnotu tohoto areálu. Bylo zohledněno, že se toto místo nachází na důležité průhledové kompoziční ose, a proto byla jeho úprava důležitá. Zároveň byl kladen důraz na zachování konceptu divoké přírody zkombinované s údržbou zámeckého okolí. Z tohoto důvodu byly vytvořeny trvalkové květinové záhony, které mají svou předlohu v dobách minulých.

Dalším důkazem zachování historického charakteru bylo použití kamenných laviček, které byly navrženy tak, aby vypadaly stejně jako lavičky z dob knížete Metternicha. Tyto lavičky se v parku nacházejí i v současnosti, bohužel ve velmi bídném stavu.

Nově vytvořené dřevěné molo z dubového dřeva má pak obohatit toto důležité místo v jádru parku. Objekt mola byl navržen nad vodní hladinu, čímž návštěvníkovi umožní otevřený výhled na hlavní kompoziční osu s malebným zrcadlením na hladině rybníka.

Předem vytyčené cíle byly naplněny jak v rámci shrnutí faktů tykajících se historie a vývoje, tak v rámci zpracování projektu.

Význam zámeckého parku Kynžvart je bez pochyby celoevropského měřítka. Ocenění, která získal, jen potvrzují unikátnost tohoto prostředí. Svůj podíl má bezpochyby i správa zámeckého parku v dnešní době. Zachování tohoto místa s osobitým charakterem je třeba chránit a zvelebovat, aby se i následující generace mohly těšit krásám tohoto spojení divoké přírody s udržovaným zámeckým prostředím.

7. Závěr

8. Přehled literatury a použitých zdrojů

Odborné publikace

BABUŠKA, Marek a Zdeněk BUCHTELE. *Manský dvůr u Dolního Žandova: netradiční průvodce*. Ústí nad Labem: RENECO, 2015. ISBN 978-80-86563-46-6.

BARTOŠ, Jaromír. *Okolí Mariánských Lázní na starých pohlednicích: Umgebung von Marienbad in alten Ansichtskarten = Surroundings of Mariánské Lázně in vintage postcards*. Hostivice: Baron, 2013. ISBN 978-80-86914-68-8.

BAUER, Petr, MÜLLER, Frank a Karel KUBÁT, ed. *Vzácné rostliny Krušných hor: situace v Čechách a v Sasku*. Ústí nad Labem: CDSM.cz, 2013. ISBN 978-80-904927-9-0.

BIEGEL, R. *Mezi barokem a klasicismem - proměny architektury v Čechách a Evropě 2. poloviny 18. století*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2193-7.

BINGEL, Marcus. *Reise Know-How CityTrip Böhmisches Bäderdreieck*. 1982. Reise Know-How Verlag Peter Rump, 2022. ISBN 9783831734757.

BUCHTELE, Z. *Hrady Kynžvart a Boršengrýn - nezůstal kámen na kameni*. Velká Hleďsebe: na vlastní náklady, 2009. ISBN 978-80-254-6029-0.

BUCHTELE, Zdeněk. *Brána Království českého: Manský dvůr, Kynžvart a Boršengrýn*. Velká Hleďsebe: nákladem vlastním, 2020. ISBN 978-80-87252-26-0.

BUSSMANN, Michael a Gabriele TRÖGER. *Tschechien Reiseführer Michael Müller Verlag: Individuell reisen mit vielen praktischen Tipps*. 5. Michael Müller, 2018. ISBN 9783956543593.

DURDÍK, T. a V, SUŠICKÝ. *Zříceniny hradů, tvrzí a zámků*. Praha: Agentura Pankrác, 2005. ISBN 80-86781-06-2.

DVOŘÁK, Vilém. *K architektuře a výtvarné práci*. Praha: Společnost Architektů, 1931. Knihovna Stylu. FIALA, Z. a M, BĚLOHLÁVEK. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. [Díl] 4, Západní Čechy*. Praha: Svoboda, 1985.

FUKS, L. *Zámek Kynžvart - historie a přítomnost*. Karlovy Vary: Krajské nakladatelství, 1958.

HENDRYCH, Jan. *Tvorba krajiny a zahrad: historické zahrady, parky a krajina jako významné prvky kulturní krajiny; jejich proměny, hodnoty, význam a ochrana*. 2., přepr. vyd. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2005, c2000. ISBN 80-01-03163-2.

HENDRYCH, J. 2007. *The Influence of German landscape design on parks in Bohemia. In: The Prussian gardens in Europe*. Edition: Leipzig. SPGS Potsdam.

HENDRYCH, J. 2010. *Cultivated Estate Landscapes of Kuks and Křivoklát (Pürglitz) as early examples of „Ornamental Farming“*. In: Die „ornamental farm“. Gartenkunst und Landwirtschaft. Graphische Werkstätten Zittau.

KALUSOK, Michaela. *Zahradní architektura*. Brno: Computer Press, 2004. Malá encyklopedie (Computer Press). ISBN 80-251-0287-4.

KAREL, Tomáš, Vilém KNOLL a Luděk KRČMÁŘ. *Panská sídla západních Čech - Karlovarsko*. České

Budějovice: Veduta, 2009. ISBN 978-80-86829-50-0.

KREMER, Bruno P. *Stromy: v Evropě zdomácnělé a zavedené druhy*. Ilustroval Hans HELD. Praha: Knižní klub, 1995. Průvodce přírodou (Knižní klub). ISBN 8071761842.

KUNZMANN, Günter. *Egerland : Kulturerbe in der Mitte Europas ; Gedanken bei Ausflügen vom Vogtland ins Egerland auf der Suche nach Kultur und Geschichte zweier Nachbarn im vereinten Europa*. Vogtland-Vlg, 2008. ISBN 978-3-928828-43-7.

LANCINGER, Luboš, Dobroslav LÍBAL, Antonie CHARVÁTOVÁ, Vladimír PELZBAUER a . *Stavebně historický průzkum objektů v areálu zámku Kynžvart*. 1976.

LASDUN, Susan. *The English Park Royal, Private & Public*. 1. New York: The Vendome Press, 1992. ISBN 0-86565-131-0.

LUNT S. a R, HUMPHREYS. *The Czech & Slovak Republics*. Rough Guides, 2002. ISBN 1858289041.

MACEK, Petr, Richard BIEGEL a Jakub BACHTÍK. *Barokní architektura v Čechách*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2736-6.

NAUMAN, P. *Dějepis pro 6. ročník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964.

NĚMEC, Petr. *Mariánské Lázně a okolí: Marienbad und Umgebung = Mariánské Lázně (Marienbad) and surroundings = Mariánské Lázně et ses environs = Gorod Marianske Lazne i jeho okresnosti = La cuidad de Mariánské Lázně (Marienbad) y sus alrededores*. Cheb: Petr Němec, 2005. ISBN 80-902971-3-7.

OCMOS. *Historic Gardens* (The Florence Charter 1981). 1982.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, B. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-279-1.

Pamětní kniha města Lázní Kynžvart. Lázně Kynžvart, 1980.

PETRASOVÁ, Taťána. *Neoklasicismus mezi technikou a krásou*: Pietro Nobile v Čechách. Ilustroval Pietro NOBILE. [Praha]: Artefactum, nakladatelství Ústavu dějin umění AV ČR, 2019. ISBN 978-80-88283-26-3.

PTÁČEK, Josef, Petr HORA-HOŘEJŠ, Jan KAŠPAR a Pavel VLČEK. *Toulky zámeckými parky Čech a Moravy*. Praha: Knihcentrum, 1997. ISBN 80-86054-29-2.

PŮCKLER-MUSKAU, H., HARGRAVES, J. 2014. *Hints on landscape gardening: together with a description of their practical application in Muskau*. 2014 ed. Basel. Birkhäuser. ISBN 978-3-03821-091-7.

ŘÍHA, Miloš. *Zámek Kynžvart*. Nymburk: VEGA-L, 2004. ISBN 80-86757-18-8.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého*. Ilustroval Karel LIEBSCHER, ilustroval Vojtěch KRÁL Z DOBRÉ VODY. V Praze: Nákladem F. Šimáčka, 1905.

SIEMANN, Wolfram. *Metternich: strategist and visionary*. Přeložil Daniel STEUER. Cambridge, Massachusetts: Belknap Press of Harvard University Press, [2019]. ISBN 9780674743922.

STAŇKOVÁ, Jaroslava. *Architektura v proměnách tisíciletí: architektonická kopmozice, dějiny stavebního umění od pravěku dodnes, lidová architektura, životní prostředí a památková péče*. Praha: Sobotáles, 2005. ISBN 80-86817-10-5.

VELIČKOVÁ, Markéta a Petr VELIČKA. *Aleje české a moravské krajiny: historie a současný význam*.

Praha: Dokořán, 2013. ISBN 978-80-7363-413-1.

WERNER, Klaus. *CityTrip Böhmisches Bäderdreieck: Karlsbad, Marienbad und Franzensbad*. 1. CityTrip, 2022. ISBN 978-3-8317-3475-7.

WIRTH, Z. *Kynžvart - státní zámek a památky v okolí*. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1966.

WETZELL, R. F., Duempelmann, S. (Eds.) 2007. Bulletin of the German Historical Institute: Pückler and America. German Historical Institute. Washington, DC.

ZLATUŠKA, Karel, Jiří SLEPIČKA, Lenka KŘESADLOVÁ, Jiří JANÁL, Eva JAKUBCOVÁ a Oldřich VACEK. *Cesty s nestmeleným povrchem v památkách zahradního umění*. Praha: Národní památkový ústav ve spolupráci s Metodickým centrem zahradní kultury v Kroměříži, 2015. Odborné a metodické publikace (Národní památkový ústav). ISBN 978-80-7480-033-7.

Zámek Kynžvart

Internetové zdroje

Historie kynžvartského zámeckého parku. *Zámek Kynžvart* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.zamek-kynzvalt.cz/cs/Zamecky-park/Historie-zameckeho-parku?fbclid=IwAR3bV98Li9LJh1VNRMmXjKHhpT190HP5Y CZCRGoHOUO0O4GkeZ0J98CZwPM

HISTORIE MĚSTA V DATECH 1605 - 1663. *Lázně Kynžvart* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.laznekynzvalt.cz/mesto/historie-mesta/v-datech/1605-1663/?fbclid=IwAR163kHFbZMJLQHjm6_GeZyMwG8NCveVx8DTferrz1OqG3O1bTLlka8Y3A

Hřiště. *Golf Kynžvart* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.golfkynzvalt.cz/hriste?fbclid=IwAR1KyfGJV-gO-gaQM_IHJ-p-zPd0Of03dSQbiveRiURv46XI1qK-pfK3pc8

Kynžvart Chateau. *Mariánské Lázně* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.marianskelazne.cz/en/tourist-attractions/state-chateau-of-kynzvalt/

Kynžvartský zámecký park. *Informuji* [online]. 2020 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.informuji.cz/akce/kv/103792-kynzvartsky-zamecky-park/

Národní přírodní rezervace Kladské rašeliny. *AOPK ČR* [online]. Copyright © 2022 [cit. 14.03.2022]. Dostupné z: https://www.ochranaprirody.cz/lokality/?idlokality=166

Od Dyleně. *Hamelika* [online]. 2021 [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://www.hamelika.cz/?cz_hamelika-od-dylene,107

Právní předpisy a opatření obecné povahy. *Ministerstvo kultury* [online]. 2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/pravni-predpisy-a-opatreni-obecne-povahy-1114.html

Příroda. *Lázně Kynžvart* [online]. 2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://www.laznekynzvalt.cz/mesto/soucasnost/priroda/

Půdní mapa. Geology [online]. 2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://mapy.geology.cz/pudy/STEJSKAL, L. Otazníky nad kynžvartskými jamkami. *Plzeň rozhlas* [online]. 2009 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://plzen.rozhlas.cz/otazniky-nad-kynzvartskymi-jamkami-8311139

Územní ochrana. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/

Významná a památná místa v parku. *Zámek Kynžvart* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.zamek-kynzvalt.cz/cs/Zamecky-park/Vyznamna-a-pamatna-mista-v-parku?fbclid=IwAR05iRRHFct5-mpgwsriw5zyMBtzbp6_CWp-XN0zq1Z27UZ5R1AIuCPY3o

Zámek Kynžvart. *Hrady* [online]. 2005 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.hrady.cz/zamek-kynzvalt-lazne-kynzvalt/texty?tid=5663&pos=300

ZÁMEK KYNŽVART. *Zámek Kynžvart* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.zamek-kynzvalt.cz/cs/vice-o-zamku/historie/Zamek-Kynzvalt?fbclid=IwAR3ITjyySakjWEjHuqivgMRX4pSL43x4VFwcgTZxwtouijsTyx7hrZgDuTU

ZÁMEK KYNŽVART ZÍSKAL PRESTIŽNÍ OCENĚNÍ EVROPSKÉ DĚDICTVÍ. *Kreativní Evropa* [online]. 2021 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: https://www.kreativnievropa.cz/zamek-kynzvalt-ziskal-prestizni-oceneni-evropske-dedictvi/

Zámek Kynžvart

Dokumenty NPÚ

LANCINGER, Luboš LÍBAL, Dobroslav, CHARVÁTOVÁ, Antonie, PELZLBAUER, Vladimír Stavebně historický průzkum objektů v areálu zámku Kynžvart. 233 stran. 1976

Zámek Kynžvart

Interní komunikace s Ing. Ondřejem Cinkem a Ing. Lenkou Křesadlovou, Ph.D.

Brožura: HUDEC P. *Zámecký park Kynžvart - špacír mapa*. Praha: STUDIO 5, 2018.

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Zámek Kynžvart

Obrázek 18: Vojenské mapování zámeckého areálu (www.oldmaps.geolab.cz), 2nd Military Survey, Section No. W_9_VIII, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna

© Laboratoř geoinformatiky Univerzita J.E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>

© Ministerstvo životního prostředí ČR - <http://www.env.cz>

Obrázek 19: Porovnání - hlavní osa (NPÚ) LANCINGER, Luboš, Dobroslav LÍBAL, Antonie CHARVÁTOVÁ, Vladimír PELZBAUER a . *Stavebně historický průzkum objektů v areálu zámku Kynžvart*. 1976.

Obrázek 20: Porovnání - hospodářské budovy (NPÚ) LANCINGER, Luboš, Dobroslav LÍBAL, Antonie CHARVÁTOVÁ, Vladimír PELZBAUER a . *Stavebně historický průzkum objektů v areálu zámku Kynžvart*. 1976.

Obrázek 21: Porovnání - zámek (NPÚ) LANCINGER, Luboš, Dobroslav LÍBAL, Antonie CHARVÁTOVÁ, Vladimír PELZBAUER a . *Stavebně historický průzkum objektů v areálu zámku Kynžvart*. 1976.

Obrázek 22: Porovnání - Mlýnský rybník (NPÚ) LANCINGER, Luboš, Dobroslav LÍBAL, Antonie CHARVÁTOVÁ, Vladimír PELZBAUER a . *Stavebně historický průzkum objektů v areálu zámku Kynžvart*. 1976.

Obrázek 23: Mapa z roku 1841 (www.ags.cuzk.cz)

Obrázek 24: Širší vztahy (autorka práce)

Obrázek 25: Současný stav u zámecké budovy (autorka práce)

Obrázek 26: Současný stav před budovou zámku (autorka práce)

Obrázek 27: Současný stav Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 28: Současný stav centrální část (autorka práce)

Obrázek 29: Současný stav okolí zámku (autorka práce)

Obrázek 30: Současný stav centrální část od Májového vrchu (autorka práce)

Obrázek 31: Vyhlídková trasa I (autorka práce)

Obrázek 32: Vyhlídková trasa II (autorka práce)

Obrázek 33: Vyznačení řešených ploch (autorka práce)

Obrázek 34: Dřeviny centální části parku (autorka práce)

Obrázek 35: Kamenná cesta (www.pinterest.com)

Obrázek 36: Dřevěná info tabule s rytím (www.ekolist.cz)

Obrázek 37: Dřevěná info tabule (www.dobrainterpretace.cz)

Obrázek 38: Molo na hladině (www.kamsevydat.cz)

Obrázek 39: Záhon (www.pinterest.com)

Obrázek 40: Výsadba (www.pinterest.com)

Obrázek 41: Návrh území Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 42: Návrh výsadby u zámecké budovy (autorka práce)

Obrázek 43: Návrh cesty u zámecké budovy (autorka práce)

Obrázek 44: Řezopohled A - A' Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 45: Řezopohled B - B' Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 46: Pohled na Lesní kapli s mobiliářem (autorka práce)

Obrázek 47: Řešené území Mlýnského rybníka (autorka práce)

Obrázek 48: Výsadba u zámecké budovy (autorka práce)

Obrázek 49: Řešené území před budovou zámku (autorka práce)

Obrázek 50: Řez mlatovou cestou (autorka práce)

Obrázek 51: Kamenná lavička (autorka práce)

Obrázek 52: Dřevěná informační tabule (autorka práce)

Obrázek 53: Osazovací plán - budova zámku (autorka práce)

Obrázek 54: Osazovací plán - Mlýnský rybník (autorka práce)

Obrázek 55: Artemisia ludoviciana 'Silver Queen' (www.havlis.cz)

Obrázek 56: Astrantia major (www.botany.cz)

Obrázek 57: Delphinium Magic Fountain (www.bluestoneperennials.com)

Obrázek 58: Echinacea purpurea 'Baby Swan Pink' (www.flos.cz)

Obrázek 59: Echinacea purpurea 'Primadona' (www.flos.cz)

Obrázek 60: Lavandula angustifolia 'Forever Blue' (www.pinterest.cz)

Obrázek 61: Lupinus polyphyllus (www.botany.cz)

Obrázek 62: Iberis sempervirens 'Fischbeck' (www.havlis.cz)

Obrázek 63: Iberis sempervirens 'Pink Ice' (www.havlis.cz)

Obrázek 64: Paeonia lactiflora 'Sorbet' (www.havlis.cz)

Obrázek 65: Paeonia lactiflora 'White sensation' (www.flos.cz)

Obrázek 66: Salvia pratensis 'Rose Rhapsody' (www.flos.cz)

Obrázek 67: Thymus vulgaris (www.zahradnictvikrulichovi.cz)

Obrázek 68: Verbascum phoeniceum (www.havlis.cz)

Obrázek 69: Veronicastrum virginicum 'Album' (www.havlis.cz)

Obrázek 70: Veronicastrum virginicum 'Erica' (www.flos.cz)

Obrázek 71: Bludné kameny, vlastní zpracování 2021

Obrázek 72: Průchod pěnišníky, vlastní zpracování 2021

Obrázek 73: Svah na jižní straně parku, vlastní zpracování 2021

Obrázek 74: Rybník u hospodářských budov, vlastní zpracování 2021

Obrázek 75: Hospodářské budovy, vlastní zpracování 2021

Obrázek 76: Špatný stav budov, vlastní zpracování 2021

9. Samostatné přílohy

Příloha 1: Bludné kameny

Obrázek 71: Bludné kameny

Příloha 2: Průchod pěnišníky

Obrázek 72: Průchod pěnišníky

Příloha 3: Svah na jižní straně parku

Obrázek 73: Svah na jižní straně parku

Příloha 4: Rybník u hospodářských budov

Obrázek 74: Rybník u hospodářských budov

Příloha 5: Lesní kaple

Obrázek 75: Lesní kaple

Příloha 6: Špatný stav budov

Obrázek 76: Špatný stav budov